

SZÍNHÁZ

DRÁMAMELLÉKLET

1983
JÚNIUS

A nevelés komédiája

Czakó Gábor 1942-ben született Decsen. 1966-ban jogi diplomát szerzett Pécsen, majd rabnevelő lett Tökölön, aztán vállalati jogász Soroksáron. Dolgozott a Pénzügyi Központban, majd az Új Tükörnél. Jelenleg a Mozgó Világ rovatvezetője. Novellistaként és regényíró-ként vált ismertté: 1970 óta csaknem minden évben jelent meg kötete: 1970-ben *A szoba* (regény), 1971-ben az *Emberkert* (elbeszélések), 1973-ban az *Indulatos jelentések* (szociográfiai írás), 1974-ben a *Megváltó* (regény) 1975-ben a *Csata minden áldott nap*, 1976-ban az *Iskolavár*, 1978-ban a *Várkonyi krónika* (regények). A drámaíró Czakó Gáborról kevesen tudnak, pedig 1963 és 1979 között hét darabja született. Ebből négy megjelent nyomtatásban, sőt kettőt be is mutattak. Első előadott drámája a *Disznójáték volt*, előbb a Dunaújvárosi Bemutató Színpadon (1977), majd a Játékszínen (1978), mindkét alkalommal Iglódi István rendezésében. Ugyancsak 1978-ban játszotta a Thália Színház a *Gangot*, ezt az előadást Kóvári Katalin rendezte. További színpadi művei: *Szeremek* (1971), *Arany-kor* (1974), *Zendülés* (1974), *Várkony* (1976), *Karcsi* (1979). 1975-ben József Attila-díjjal tüntették ki.

Élete állomásai, sorsa fordulói valamilyen mértékben mind nyomot hagytak eddigi drámáin. Elég csak a *Kar*-csira gondolnunk, s máris fölfedezhetjük az egyetemi évek, a rabnevelői időszak vagy a vállalati jogászkodás emlékét. A legmélyebb, s talán az egész dramaturgiáját meghatározó élményét azonban jóval előbb, a gyermek-kor Decsen töltött esztendeiben szerezte.

A darab az emberi élet tényei, s e tényekről rendelt dokumentumok ellentétét mutatja be a nevelés intézményrendszerének ábrázolása révén. A főhős, — Karcsi — abban a pillanatban jelenik meg előttünk, amikor munkahelyén a vele szemben elkövetett igazságtalanságokért (jogtalan fegyelmi és szabálytalan prémiummegvonás) az igazgatója nyilvánosan bocsánatot kér tőle, visszahelyezi beosztásába, kollégái előtt megdicsőül és példaképpé válik. Talapzatra állítják, megünneplik asszimilálódását, ő az est fénypontja, holott neki magának már csak egyetlen vágya van: újra kisfiú szeretne lenni. Az ünneplők elvonulnak, ő egyedül marad, s a magány-nak e pillanatában leperog előtte neveltetésének története: a kisdobos, az úttörő, a gimnazista, az egyetemista, a pályakezdő Karcsi jelenik meg a színen pajtásai, nevelői, vezetői és kollégái társaságában. S az előrevetített végső pillanat tükrében lelepleződik a nevelés tökéletesnek hitt

mechanizmusa: a tanított eszményeket meghazudtolja a valóság.

A teljes személyiségválságba sodródott Karcsi ugyanis nem azért jut el a végső lehangolódásig, mert iskoláiban dacos szembenálló volt, aki csak azért is minden lecke fordítottját tanulta meg. Nem. Karcsi mintanövendék volt: kiváló tanuló, élenjáró társadalmi munkás, s a közösség etikai normáinak mindvégig maradéktalanul meg-felelő ember társai között az egyedüli, aki harmincöt évesen is halálosan komolyan betartja a kisdobosok hat pontját, az úttörők tizenkét pontját, s pedagógusai minden intelmét. Ám a végső pillanat mintha azon padtársait igazolná, akik már az általános iskolában sem igyekeztek megfelelni az élet meghirdetett normáinak, akik már pöttöm korukban kerestek, találtak, ismertek kibúvót, vagy tudták a módját annak, miként kell megteremteni a megfelelés látszatát.

Czakó darabjának különössége — túl azon, hogy az utóbbi évtized divatjával ellentétben nem tagadó hőst, hanem pozitív lényt ábrázol — voltaképpen az, hogy itt a szöveg csak olyan technikai szükséglet, mint a fényképezéshez a film, a fotópapír vagy a retusfesték: önmagában semmit sem jelent. A párbeszéd alaki szabályzatokból, szervezeti szabályzatokból, bírósági jegyzőkönyvekből, vezércikkekkel vett idézetekre épülnek, azok közhelyeit ragadják meg. Így a *Karcsi*, ha csak a szövegét tekintjük, egyszerű paneldráma: előregyártott grammatikai építmények feleselnek szintűgy előregyártott grammatikai építményekkel, ezért ez esetben ezerszeresen igaz, hogy az írói szöveg csak nyersanyaga a színjátéknak. Az agyon-koptatott mondatok, az unalomig ismert szóképek önmagukban még nem rejtenek embert. Holott ezek a figurák — minden gyarlóságuk ellenére — emberek. Ám meg kell találni kapcsolatukat a saját mondataikkal, s ez már rendezői — színészi feladat. Csak a színpadi játék bonthatja meg a dialógusok látszólagos homogenitását, hámozhatja ki frázisaiból a személyiséget, mutathatja meg a cselek-vések mozgatóit, s adhat választ arra a végső kérdésre, hogy hol lehetek Karcsi világa burkán azok a hajszáltrepedések, amelyeken át settenkedve, de föltartóztathatatlanul közelítette őt meg sorsa tragédiája.

A végső pillanat ellenére a *Karcsi* — legnagyobb hányadában — vígjáték. A vakító fény, a klasszikus hely-szín, a hellén derű, a sugárzó optimizmus: egy letűnt történelmi kor paródiája. Csak az utolsó jelenet tragikumát fordítja meg az addig látottak értelmét, s teremti meg — immár általánosan érvényesen — a nevelés komédiáját.

BALOGH TIBOR

CZAKÓ GÁBOR

Karcsi...

Iskolakomédia két részben

Szereplők:

KARCSI
MARI
ŐRSVEZETŐ—TERI
FERI
TANÍTÓ—ISKOLAIGAZGATÓ—PROFESSZOR—
REKTOR—IGAZGATÓ
ANYA
APA
TANÁRNŐ—IGAZGATÓNŐ—
II. SZEMÉLYZETIS
KÓMŰVES—ADJUNKTUS—I. SZEMÉLYZETIS—
DUNAÚJVÁROSSY
PILLANGÓ
KUTYA
(EGYENRUHÁS, SZÜLŐK)

Történi

1. JELENET

Liget az iskola előtt. Őrsvezető és a Kutya pillangót kerget. Karcsi a parkban bújik meg. Hátitáskát visel

ŐRSVEZETŐ *(észreveszi Karcsit)* Mit keresel te itt a parkban?
KARCSI *(ijedt, reszket)* Sem ... semmit.
ŐRSVEZETŐ *(megcibálja Karcsi kék nyakkendőjét)* A
kisdobosok kék nyakkendője jól mutat a zöld mezőben.
KARCSI Igen. A kisdobosok kék nyakkendője jól mutat
a zöld mezőben.
ŐRSVEZETŐ Te szétlól! Már ilyen pöttöm korodban
becsapod szüleidet és pedagógusaidat?
KARCSI Dehogys! Eppen az iskolába mentem, de itt a li-
getben egy nagy kutyával találkoztam. Rángatott, meg-
ijedtem ...
KUTYA *(ugat)*
KARCSI És futni kezdtem. Aztán eltévedtem. ŐRSVEZETŐ
Valóban? De hiszen a Kutya csak egy pillangót kerget.
KARCSI Kisdobos becsületes szavamra!
ŐRSVEZETŐ *(gúnyosan)* Kisdobos becsületszavadra?!
KARCSI A kisdobos mindig igazat mond. Negyedik pont.
ŐRSVEZETŐ Na jó. Szóval az iskolába mentél? KARCSI Igen,
mert a kisdobos szorgalmasan tanul és se-
gíti társait.
ŐRSVEZETŐ Én már úttörő vagyok. *(Sóhaj)* És az úttörő
ahol tud, segít. Ez is negyedik pont. Na, gyere. Bekísérlek.

*Őrsvezető Karcsit az iskolába vezeti. A Kutya rájuk mordul,
majd eloldalog egy bokorhoz*

2. JELENET

*Az iskolában. Két gyerek képezi az osztályt. Feri jelent a
Tanítónak*

FERI Osztály, vigyázz!
TANÍTÓ Jó reggelt, pájtások!
FERI Tanító bácsinak tisztelettel jelentem, az égbolt kék és
felhőtlen, a hőmérséklet tizenégy fok, de szakadatlanul
emelkedik. Az osztálylétszám teljes, vagyis hiányzik
Karcsi.
TANÍTÓ Új le!

Leülnek

KARCSI *(be)* Csókolom.
TANÍTÓ Jó reggelt. Megint elkéstél, Karcsi. Pedig a kis-dobos
'tisza, rendes és pontos.
KARCSI Én tiszta vagyok, csak megjedtem egy nagy ku-
tyától.

Kutya a Pillangóval átfut a színen. Az osztály nem látja

TANÍTÓ Mesebeszéd! Hogy félhetsz te egy kutyától? Az úttörő
különb is bátor és fegyelmezett.
KARCSI Én még csak kisdobos vagyok.
FERI Ránk ez, még nem vonatkozik.
TANÍTÓ De úttörő akarsz lenni, nem?
KARCSI Dehogynem.
TANÍTÓ Akkor úgy kell élned, hogy méltó légy az úttörők
piros nyakkendőjére! Ellenőrzőt! Táblához! *(Karcsi előkapja
az ellenőrzőjét, a táblához ugrik. Az osztályhoz)*
Százharminchatodik oldal, hetvennyolcadik példa! Mire
vársz, Karcsi?
KARCSI !Hisz keresem, máris!
TANÍTÓ Nem máris, hanem rögtön.
KARCSI *(olvassa)* Tyereskova, az első úrhajósnó ...
TANÍTÓ Érthetőbben!
KARCSI Tyereskova. az első úrhajósnó ... ,
TANÍTÓ Nyugodtan!! Mért izgulsz?!
KARCSI . . . első úrhajósnó hetvenegy óráig repült, Glenn,
amerikai úrhajós négy óra harminc percig. Hányszor
több időt töltött Tyereskova a világűrben, mint Glenn?
TANÍTÓ Nos tehát?
KARCSI Tehát ...
TANÍTÓ Hogy számítjuk ki? Tudod vagy nem tudod? KARCSI
Tudom ...
TANÍTÓ Tudod, de nem mondod. Feri?
FERI *(föláll)* A hetvenegy órát elosztjuk a négy és fél órával.
TANÍTÓ Helyes. Karcsikám, ez elégtelen, s azonfelül szégyell
magad! *(Béírja az egyest az ellenőrzőbe)* Meg-szegted a
harmadik pontot, miszerint a kisdobos szorgalmasan tanul.
(Karcsi helyrekullog) Mennyi az eredmény, Feri?

FERI Még nem tudom, mindjárt kiszámítom.
TANÍTÓ Mari?
MARI Törtszámokkal még nem tanultunk osztani. TANÍTÓ Mit
kell tenni ahhoz, hogy ne törtszámokkal osszunk? Mit, no mit,
no mit, no mit?
MARI Mit, mit! Szóval amit ...
KARCSI *(sűg)* Az órákat átszámítjuk percekké!
MARI Az órát átszámítjuk percekké!
FERI *(vihog)*
TANÍTÓ No, hány percet kapsz, ha az órát átszámítod
percekké?
KARCSI *(sűg)* Hetvenegy óra az négyezer-kétszázhatvan perc,
négy és fél óra kétszázhatvan perc.
TANÍTÓ Te sűgsz, Feri?
FERI Én nem, tanító bácsi! Kisdobos becs' szó!
TANÍTÓ Akkor Karcsi sűg! Karcsi!
KARCSI Négyezer-kétszázhatvan osztva kétszázhatvennel az
tizenöt, vagyis Tyereskova tizenötösztör tovább volt az űrben,
mint Glenn amerikai úrhajós, és még maradt huszonegy!
TANÍTÓ Karcsikám! Szóval te sűgtál! Ugyan miért? KARCSI
Én sűgtam, tanító bácsi. Mert a harmadik pont,
amit az előbb megszegtem, előírja, hogy a kisdobos se-
gíti társait.
TANÍTÓ És intőt kap. Ellenőrzőt! *(Karcsi kiviszi az el-
lenőrzőjét. A tanító beleír)* Tisztelt szülők, fiuk sűg. Karcsi,
hogy nézel te rám? Még neked áll följebb? Ha-ragszol?
Énrám? Már megint megszeged a kisdobosélet törvényét?
Mit ír elő a második parancsolat?

Karcsi hallgat, az osztály felel

OSZTÁLY A kisdobos szereti és tiszteli szüleit — tanítóit!
TANÍTÓ Úgy bizony! Hitvány gyerek vagy, Karcsi, sok bajod
lesz az életben! *(Csöngetnek, kimegy)*
KARCSI *(magában, csak Feri hallja)* Biztos rossz kis-dobos
vagyok, mert Marikát jobban szeretem a tanító bácsinál.
FERI Te vagy a legócskább kisdobos!
MARI Ki. kit szeret?
FERI Gyere! *(Kézen fogja Marit, istiglincet járnak)*
FERI—MARI Ketten jártunk Kecskemétre
Karcsi nélkül a zöld rétre
Istiglinc.
*Gyors ugrással megfordulnak, és nagyot nevetnek a bú-
lakodó Karcsin, majd folytatják a játékot. Eltűnnek a függöny
mögött, de énekük, nevetésük messziről is hal-latszik. Karcsi
egyedül marad, Pityereg*

KARCSI A kisdobos hat pont miért nem írja elő Marinak, hogy engem is szeressen? (E) KUTYA (beront a színre a Pillangóval, kergetőznek, el)

3. JELENET

Üttörőavatás. Miután Kutya és Pillangó kifutott a színről, a nézőtéri bejáraton kívül kürtjel hallatszik. A kürtjel ismétlődésére nyílik ki az ajtó, s bevonul az avatási menet: elől Teri a csapatzászlóval, mögötte a többiek: TANÁRNÓ, az EGYENRUHÁS, MARI, FERI, KARCSI, KUTYA, PILLANGÓ. Amikor mindenki elfoglalta a helyét, ismét kürtszó hallatszik. Ezután kezdi beszédét a Tanár-nő

TANÁRNÓ (olvasva) Kedves ötödikesek! Pajtások! A vörös nyakkendőért próbát sikeresen teljesítettetek. Üttörők vagytok. Az új üttörőévben A mi világunkért! fogtok dolgozni. Most biztosan tanácstalanul álltok, arra gondolva, vajon hol is kezdtétek? Hogyan végeztétek? Megértjük gondotokat. Minden kezdet nehéz. Ezért most fogadjatok el néhány jó tanácsot: 1. Alakítsátok meg az őröket! Legyen az őrnek neve, induló-ja, csatakiáltása! Legyen az őrnek zászlaja, helyezétek el az. őrsi falon! Beszéljétek meg, hogyan kívántok élni a 12 pont szerinti!
2. Kezdtétek el írni az őrsi naplót! Az őr, életének legfontosabb eseményei kerüljenek bele! Ismételjétek át, illetve ismerjétek meg az alaki szabályzatból az őr alaki formáit!
3. Ha mindez megvan, akkor tartsátok meg az első őrsi összejövetelt (lehetőleg az őrsi búvóhelyen vagy a szabadban) készítsétek el az őrsi alapítólevelet, s adjátok át a rajvezetőnek! Így adjátok hírt az őr megalakulásáról!

Őrsvezető zászlót tart az osztály elé. Karcsi, Feri, Mari megfogják a zászlót

OSZTÁLY Én Karcsi, Feri, Mari a Magyar Népköztársaság ifjú üttörője, csapatom zászlaja és üttörőtársaim előtt fogadom; az üttörőélet törvényét minden körülmények között megtartom, csapatom jó hírét meg-örzöm, tetteimmel hazámat, a dolgozó népet szolgálom!

A fogadalomtétel végén ismét kürtszó, amelynek jelére TERI a csapatzászlóval visszalép a helyére. Egyenruhás átveszi a zászlót, balra el. Alakzatátrendezés: a tanulók, valamint Kutya és Pillangó a színpad előterébe, egyvonalba kerülnek, Tanár-nő a katedrán marad. Akkor szólal meg, amikor az alakzatátrendezés befejeződött

TANÁRNÓ Csapat, vigyázz! (Hangvillát pendít, majd beintja a kezdést, Mindvégig a kórus mögül vezényel) MIND (kánonban) Mint a mókus fenn a fán ... (Az ének végén mozdulatlan-ságba merevednek)

TANÁRNÓ (kis szünet után előlapokodik a katedráról, szembekeverül az üttörők sorfalával) Csapat, pihenj! (Nyájasan, jelezve, hogy most a jól megérdemelt kikapcsolódás következik) Hegyek között, völgyek között zakatol a vonat.

Az üttörők zakatolni kezdenek

4. JELENET

A zakatolást éles csengő szakítja meg, amelynek hangjára mindenki mozdulatlan-ná válik, majd amikor a csengetés abbamarad, az osztály leül, Feri kimegy a színről, Kutya és Pillangó félrehúzódik

TANÁRNÓ Vegyétek elő az irodalomkönyvet. Ügy. Csuk-játok be. Összefoglaló. Marika, mondd meg nekem szépen, miért volt nagy költő Petőfi Sándor.
MARIKA Petőfi Sándor azért volt nagy költő, mert szerette a népet és gyűlölte az urakat.
TANÁRNÓ Jól van, Marika. Okos vagy, Marika. Ötös. Leülhetsz. Feri, a te kérdésed Ady Endre. Bizonyítsd be nekem, hogy Ady Endre nagy költő volt.
FERI Tanár-nőnek jelentem, Ady Endre nagy költő volt, mert szerette a népet és gyűlölte az urakat! Mindig a szegények érdekeiért harcolt, még a szerelmes versei-ben is.

TANÁRNÓ Kiváló, Ferikém, kiváló. Csillagos ötös. Karcsi, te beszélj József Attiláról. Vajon nagy költő volt-e József Attila?

KARCSI Igen, tanár-nő, József Attila nagyon-nagyon nagy költő volt.

TANÁRNÓ Valóban, Karcsi, így igaz. Vajon miért volt nagy költő József Attila?

FERI (sűg) Mert szerette a népet és gyűlölte az urakat!

TANÁRNÓ Ne sügijatok, gyerekek! Karcsi magától is tud-jal! KARCSI József Attila azért volt. nagy költő, mert szép verseket írt.

TANÁRNÓ Persze, de mi nem ezért tiszteljük . .

KARCSI Ó írta például azt, hogy

Totyog, totyog, a piócahalász,
bámul, bámul a sovány kanász,
lebeg, lebeg a tó fölött a gém,
gőzöl, gőzöl a friss, tehénlepény —
egy fáradt alma függ fejem felett,
a hernyó rágott szívéig szemet,
kinéz hát rajta, s mindent belát,
virág volt ez a vers, almavirág. (Az utolsó sort mondvá Marira néz)

Szóval ez egy nagyon szép vers. Amikor először olvastam, akkor megfájdult tőle a szívem, hogy az a hernyó úgy legyilkolta az almát, és amikor másodszer elolvastam, már csak szomorú voltam, mert az egész olyan, mint a víz körforgása, amit földrajzból tanultunk, szóval az egyik élő a másiktól él, és ez így megy körbe-körbe ...

TANÁRNÓ Már megint egyénieskedsz, Karcsikám. Ez a vers nem is volt lecke.

KARCSI De gyönyörű.

FERI Stréber.

TANÁRNÓ Mondd, Karcsikám, mivel foglalkozik a vers második sorában az a sovány kanász?

FERI Bámul.

KARCSI Disznókat legeltet.

TANÁRNÓ Vajon miért?

KARCSI Hogy meghizzanak.

TANÁRNÓ Mit gondolsz, a saját sertéseit legelteti?

KARCSI Nem.

TANÁRNÓ Nem bizony. A másokét, a gazdagokét, akiknek van disznójuk. Vajon szereti-e a költő a sovány kanászt?

KARCSI Azt hiszem. Én úgy érzem, hogy ebben a vers-mindenkit szeret, még a hernyót is. Talán.

TANÁRNÓ És a kanász a néphez tartozik szerinted?

KARCSI Persze.

TANÁRNÓ Tehát szereti a költő a népet?

KARCSI Hogyne szeretné.

TANÁRNÓ És utal a legcsekélyebb mértékben is arra, hogy szeretné az urakat a költő, akiknek a disznait legelteti a kanász, az a bizonyos sovány kanász, akit nem véletlenül ír soványnak, nyilván azért, mert éhezhetik a gazdái, a kövér disznótulajdonosok?

KARCSI Nem. Nincsenek is benne a versben.

TANÁRNÓ Tehát József Attila szereti a népet és gyűlöli az urakat?

KARCSI Igen. Gondolom, igen. (Megadóan)

TANÁRNÓ Jól van, Karcsi. Megdicsérek azért, mert olyan verseket is olvasol, amik nem tartoznak a tan-anyaghoz, meg is értesz belőlük egyet-mást, viszont nem helyeslem, hogy a feleletet szavanként kellett kihuzigálnom belőled. Négyes. A többiek két perc alatt lefeleltek, veled meg az egész óra elment. Már nincs idő arra sem, hogy átvegyük az új anyagot.. A következő órára a tankönyvből készüljétek. Mindenki írjon egy rövid házi feladatot. Címe: OSZTÁLY (kórusban közbevág) Miért volt nagy költő ... TANÁRNÓ (kijavítja őket) Író!!! Móricz Zsigmond?

JELENET

Kicsöngetnek. Az osztály szedelődzködik. Karcsi kimegy, Teri jön be

TERI Tanár-nő kérem, meghoztam a dolgozatfüzeteket.

TANÁRNÓ Olyan szétszórt ez a Karcsi.

TERI Szerelmes.

TANÁRNÓ Most, éppen a pályaválasztás előtt? FERI Rájött.

TANÁRNŐ Mindennek megvan a maga ideje.
MARI Szerintem családi problémái lehetnek.
TERI Inkább lelkiek!
MARI Ugyan ! Miket beszélsz?
FERI Lelkiek? 'El kell hurcolni a pszichológushoz. Majd az kiveszi neki. Amerikában régóta így csinálják.
TANÁRNŐ Baj, baj ! Sőt, probléma! Karcsi nagyon értékes fiú. A letehetségesebb növendékeim egyike. Érdeklődő, máris, hogy úgy mondjam, művelt. Kár, hogy ilyen akaratos. Meg kellene látogatnom a szüleit.

6. JELENET

Karcsiék lakása. Kutya és Pillangó berendezte a színt

ANYA Higgye el, tanárno, mi csak a gyerekekért élünk. Miattuk gürcölünk, nekik biztosítottuk ezt a házat.
TANÁRNŐ Látom, gyönyörű ... kétszintes ... viszont Karcsi körül... valami nincs rendben...
APA Kérem, én biztosítom a gyerekek sorsát. Amikor a családi igény viszonylatában fölmerült — annó —, hogy Bözsike lányunk továbbtanulásra kerüljön, hát akkor én rendes munkáskáder lettem. Példamutató szak-munkás a porcelángyárban. Kiemeltek, beiskoláztak, el is végeztem a technikumot.
TANÁRNŐ Gyönyörű életűt, a kedves apukáé. Viszont Karcsi mintha szándékosan keresné a buktatókat.
ANYA Bözsi szépen leérettsgézett, pedig az ő hivatásához nem kell gimnázium.
APA Mi megértjük, hogy korunkban szakadatlan növekszik a műveltségi tényezők szerepe. Kérem, én evégett aztán a technikuságot, is otthagytam, nehogy tönkre--tegyem a fiú származását.
ANYA Ugyanis közben én is konyhavezető lettem a kolégiumban, pedig azelőtt mindig is szakácsnő voltam, sőt, mosogatólány, tehát munkás.
APA Tetszik látni, nagy fejlődés alatt mentünk keresztül.
ANYA Mert az én uram nem olyan. Az én uram örökké csinál valamit, meg nem áll a keze. Ma is hazajött a munkából, már ment is a doktor úrhoz az autót javítani.
TANÁRNŐ Úgy tudom, hogy jelenleg nincs állásban.
APA Napszámos vagyok! Leginkább kőműves mellett, de gyakrabban helyette, ugye vállalom még festést, mázolás, takarítást, autójavítást, vízvezeték-szerelést. Próbálkoztam én már lopással is, amikor teherautósofőr voltam, de nem bírta a gyomrom. Mondták a 'többiek, hogy ne izguljak, de hiába, ilyen az én vegetatív ideg-rendszerem ...
ANYA Túlontúl pedáns ember! Nem is iszik, nem is dohányzik ...
APA Hiába kerestem tisztességesen, fekélyem lett, három hónapig voltam táppénzen. Operálásra kerültem, Azt a pénzt így is biztosítom és nyugodt vagyok.
TANÁRNŐ En ugye Karcsi miatt, akinek mintha valami hiányozna az életéből...
ANYA Mi mindent biztosítunk a gyerekeknek ... APA Természetesen Karcsinak is.

Karcsi megjelenik a színen, leül. Leckét ír, közben figyel és hallgatózik

ANYA Ugyanúgy, ahogy Bözsinek.
APA Kertelés nélkül megmondom, hogy a gyerekeknek nem hiányozhat semmije. En biztosítom!
ANYA Rendes a ruhája, van kinti cipője, benti cipője. APA Iskolaszere...
ANYA Tornafőlszerelése ...
APA Biztosítottam neki magnót, kisorádiót ...
ANYA Fényképezőgépet is biztosítottunk neki, meg vetítőt...
APA Futball-labdát ! Hatéves korában!!! Ő ne kerüljön kitiltásra a játékból, mint annak idején én, mert a szüleim nekem nem biztosítottak labdát!
ANYA Biztosítottunk neki pénzt, akármikor kirándulásra.
APA Vagy úttörözésre. Kérem, mi hisszük és valljuk, itt és most, hogy a kulturális forradalom folytatása stratégiai fődadat!
TANÁRNŐ Nagyon szép, nagyon szép, én nem is erre gondolok ...
APA—ANYA Hanem? (Kissé fenyegetően)

TANÁRNŐ Hanem, amügy, amügy nem hiányzik-e neki valami?
APA Mi az, hogy amügy?
ANYA Mi hiányozna?
APA Még nem kért soha semmit, amit ne biztosítottunk volna neki!
TANÁRNŐ Lelkiekre gondoltam.
ANYA Mi baja lehetne a lelkének? Nem jár hittanra, templomba se eresztjük.
TANÁRNŐ Mégis ... érdekelne, hogy nincsenek-e problémái...
APA Honnan tudnánk? A mi családunk légköre lendületesen javul, fejlődik. Ha netán besügtá volna valaki a tanárnoéknak, hogy minálunk kettős nevelés lenne, hát én akkor most megmondom az illető szemébe, hogy hazudik.
ANYA Az igaz, zárkózott gyerek.
TANÁRNŐ Való igaz. Örökké ?töpreng, a problémákat állítja előtérbe az egység és szolidaritás helyett, akadékoskodik, elégedetlen, miközben túlságosan szabályos, egyúttal pedig önérzeteskedő. Remélem, hogy itt-hon jobban megnyílik, mégiscsak többet vannak vele, mint én, vagy a kollégáim ..

APA Már hogy lennének többet? Általában még alszik, amikor én elmegyek, és már alszik, amikor leteszem a lantot.
ANYA Én korábban jövök haza, de nekem meg itt van a !tömérdek állat, meg ez a nagy ház, a kert ...
TANÁRNŐ De mégiscsak közelebb állnak hozzá. Én is nagyon kedvelem Karcsit, az iskola egyik letehetségesebb növendéke, sajnálnám, ha félrecsúszna a pályáján. Gondoltam, hogy a szülői szeretet, jó családi körülmények eredményesen segítik az iskola nevelő munkájának társadalmi méretű érvényesítését.
APA Már megmondtam, hogy nincs semmi titkos hittan meg zene ! Nyelvóra, sport, szigor meg ami kell, hogy az életet megismerje.
ANYA Mi soha kezét nem emeltünk rá, vagyis csak egy-szer ... de nem én!
APA Hát én, bevallom, így volt, na.
ANYA De tényleg csak egyszer ...
APA És azóta se.
ANYA És akkor is csak egyet ütött, egy olyan nyakleves-formát, de meg lehet érteni, mert az én uram nem iszik, nem dohányzik, neki is kell valami szórakozás elvégre, ezért is vettünk televíziót, a meccs végett ...
APA Hát a Fradiból én nem engedek! Olyan Isten nincs! Ha az állam egyszer biztosítja nekem a Ferencvárost, akkor az nekem jár ...
ANYA Kell valami, amiért él az ember, ugye a gyerekek mellett ...
APA És akkor az a büdös kölök azt állította ide, a szemembe, hogy a Flóri egy tetű.
ANYA No, papa, azt azért elismerte, hogy tud, éppen csak ahhoz ragaszkodott, hogy nem szeret. Mármint focizni, ugye.
APA Még hogy a Flóri?!
TANÁRNŐ Flóri?
ANYA Albert Flórián.
APA A Császár! Császár! Császár! Császár! Császár! Császár!
(Begerjed, ordít)

Tanárno döbbenetben néz

KARCSI Flóri, Flóri alleluja!
Flóri, Flóri alleluja!
Flóri, Flóri alleluja!
Ez a császár egy nulla! (Kiszalad)
APA ;Megállj, te büdös kölyök, megállj !
ANYA Tetszik látni? Ez a baj Karcsival. A legszentebb dolgokból is ?tréfát csinál. (Papa után szalad) Ne, papa! Ne! Nyugodj meg! Karcsi nem úgy gondolta! TANÁRNŐ Várjanak! Nem beszéltek meg a gyereket! (Utánuk fut)

7. JELENET

Osztályterem. Az előbbi üldözési jelenetet követően a színpad rövid időre üresen marad. Előbb a Kutya lopakodik be, mintha félne, hogy valaki majd őt is megkergeti. Utánamerészkedik a Pillangó is. A Kutya megfogná, ha tudná. (Diszletezés, hangosítás stb.) A szülők egyen-

ként, szállingózva érkeznek. Később elfoglalja a helyét Teri a szavalómikrofon mellett, s az igazgató az emel-vényen. Amikor minden együtt van, a nézőtéri ajtót át megindulnak a ballagók a Tanárnő vezetésével

TERI (szavai) Békevers. Részlet Salamon Ernő költeményéből.

Felkel a nap!

S felkelnek a sugarak!

Selyem a víz!

Nézd ívelő kőhidait!

Műhely! Mező! Édes, kenyeres munkahely!

Már állok is, szeret engem a munka, hej!

IGAZGATÓ (olvás) Kedves állami és társadalmi vezetők! Kedves, szülők! Kedves búcsúzó nyolcadikosok! Mélyen meg vagyok hatva. Nyolc gyönyörű, munkás gyermek-év szállt el fölöttetek, s ti most itt álltok, hogy kilépjete az életbe. Ez idő alatt lakókerületünkben 1654 négyzetméter járda épült, 874 új lakás, közülük 36 százalék, a népesedéspolitikai határozatoknak megfelelően, három-, vagy annál több szobás. A szomszéd utcában száz férőhelyes óvoda létesült, és lefektettek 5,17 század kilométer vízvezetékét. Munka nélkül nincs élet! Bár jobbra újra iskolapadokban fogtok ülni, mégsem feledkezhetek meg arról, hogy a tanulás is munka, a tanulás pedig a munkáért van, miként a munka a tanulásért. Hogy a költő szavát idézzem, vár benneteket az édes, kenyeres munkahely! Álljatok tehát helyt, dolgozzatok szorgalmasan a munkapadoknál, a föld-ken, az alkotóműhelyekben, a közéletben, teremtsetek lendületes, alkotó légkört országos szintre! Ne hozzatok szegényt, pedagógusaitokra, akik nyolc hosszú éven át neveltek benneteket az Alma Mater falai közt!

8. JELENET

Zene. Az osztály a színen átöltözködik. Úttörőkből ballagó gimnazistákká lesznek. Iskolaigazgató helyét Iskola-igazgatónő veszi át

IGAZGATÓNŐ Tisztelt állami és társadalmi vezetők! Kedves szülők! Kedves érettségizők! Mélyen meg vagyok hatva. Négy gyönyörű esztendő szállt el fölöttetek, s ti most itt álltok, hogy kilépjete az életbe. Ez idő alatt lakókerületünkben 1654 négyzetméter járda épült, 874 új lakás, közülük 37 százalék a népesedéspolitikai határozatoknak megfelelően, három- vagy több szobás. A Kossuth téren száz férőhelyes óvoda létesült, és lefektettek 5,18 km vízvezetékét. Munka nélkül nincs élet! Még ha érettségi után új iskolapadba is ültök, ne feledkeztek meg erről! Hogy a költő szavát idézzem, dolgozni csak pontosan, szépen, ahogy a csillag megy az égen, úgy érdemes! Álljatok tehát helyt, dolgozzatok szorgalmasan a munkapadoknál, a szántóföldeken, az alkotóműhelyekben, a közéletben, teremtsetek lendületes, alkotó légkört országos szintre, hogy büszkének legyetek rátok a pedagógusaitok, akik négy munkás esztendőn át neveltek benneteket lelkiismeretes dolgozóknak, gimnáziumunk, az Alma Mater falai között.

9. JELENET

A tanterem átalakul Teri szüleinek lakásává. A gyerekek keringőt táncolnak

APA Akkor talán mehetünk.

ANYA Igen, elkészünk a moziból (Az őrsvezető — Teri — anyjához) Milyen szép a lakásotok, édeském, és mennyire kedves tőletek, hogy otthont adtok a fiataloknak. APA Biztosítanak.
ANYA No, igen.

A szülők kimennek

FERI ügyesen elpasszoltad az ösöket, Terikém! (Meggpuszilja Terit) No, akkor valami dögösebb zenét gerjesztünk. ,

Átkapcsolja a magnót. Rockzene szól. Karcsi táncolna Marival, de Feri lekéri Szabad?

Karcsi félreáll. Feri és Mari vad, dobálás rock and rollt táncol. Karcsi az egyik oldalról, Teri a másiktól nézi őket. A Kutya és a Pillangó kergetőzik a táncolók körül

TERI Megkóstoltad már a szendvicset, Kancsi? Én csináltam. KARCSI Biztos nagyon kassa! (Nézi a táncolókat, próbálja utánozni őket egymagában)
TERI Süteményt is sütöttem.

A Kutya és a Pillangó lopkodja a süteményt

KARCSI Az is nagyon kassa. (Egyedül riszál tovább. Teri átjön hozzá egy tálcával. Karcsi elhúzódik, megkerüli a táncolókat)

FERI (Karcsinak) Miért nem táncolsz a házikisasszony-nyal, te tahó?!

KARCSI 'Ma-Marival szeretnék. Szabad?

FERI Nincs lekézés.

MARI Biztos nem járt tánciskolába.

FERI Na, vigyed! (Karcsi hátára üt)

Karcsi ügyetlenül táncol Marival. Próbálja átölelni, de Mari mindig elsiklik előle. Feri Terihez megy

Ez az, a világ bajnok sütemény, Terikém?

TERI Most sütöttem először. MARI A kutya nem fordul föl tőle?

Feri eszik

TERI Neked nincs kedved velem táncolni, Feri?

FERI De, hogyne, lenne, csak az előbb már kiugráltam magam, most muszáj egy kicsit tankolnom. Csórtál a nagypapa híres borából is?

TERI Persze. (Üveget vesz elő, tölt négy pohárba)

FERI Hm! (Iszik) Egészségedre, Terikém, az Isten szaporítsa meg a nagyapád borát!

MARI (otthagyja Karcsit, iszik) Az egész iskola tudja, Terikém, hogy a te házibulijaid a legzseniálisabbak! FERI (nézi az üres üveget) Mi lenne, ha üvegeznénk? KARCSI Hogyan?

FERI (leteszi a földre a palackot, megpörgeti)

Itt rögtönözni kell. Feri úgy intézi, hogy az üveg nyaka Karcsi felé mutasson. Marival együtt eszerint elmozog. Teri viszont szeretné, hogy az üveg őt szólítsa föl valamelyik ruhadarab levételére. A szöveg — persze, csak nagy vonalakban:

Dobd csak le az inged, Karcsikám!

TERI Rám mutatott! Nem Karcsira! (Leveti a cipőjét)

Feri átöleli Marit, táncolnak, olykor meg-megrúgják az üveget

FERI (ölelgeti Marit) Nagyon érdekel az aktod, Teri-kém.

TERI Izzalmasabb, mint egy matekdolgozat?

FERI Ezerszer. (Megcsókolja Mari nyakát)

TERI Úgy látszik, folyton én veszek. (Lekapcsolja a szoknyáját) Karcsi, nem csinálnál egy szódát, gyere, megmutatom, hol van a patron. (Kézen fogja a kissé ellenkező Karcsit, ráborítja a szoknyáját és kivezeti)

Feri és Mari összefonódva táncol. Csókolóznak, a zene lassú. A Kutya időközben elfárad a Pillangó üldözésében. Leül, zabál. Most a Pillangó incselkedik vele

(Kintről) Olyan hülye vagy, Karcsi, mint a történelem! Veled semmilyen normális dolgot nem lehet csinálni! Menj a francha, te buzgó mócsing, te pedál-medál!

KARCSI (beszalad. Mari és Feri még mindig csókolózik) Mari! Marikám!

MARI A szem csal, Karcsikám, nekem higgyél! (Most Karcsit öleli)

10. JELENET

Építkezés, társadalmi munka színhelye. Szemből a Kőműves megy keresztül a színen. Feri, Mari és az őrsvezető—Teri heverésznek. Egyedül Karcsi dolgozik serényen. Kutya—Pillangó kergetőzve a munkát imitálja

FERI Micsoda marha munka.

MARI Lejön a bőr a kezemről.

KARCSI Munka, és kész. Egyre megy.
FERI Mehetne nélkülem.
TERI Kibirjuk.
MARI (Terinek) De miért kell kibírnunk? És miért éppen nekem? A gimiben nem szoltam semmit a társadalmi munkához. Oké, kell a főlvételi javaslatához. De menyinyivel lesz jobb jogász belőlem, ha itt csontig kopik a kezem?
FERI Velős. Teri a hibás, neki kellett volna kitribliznie ezt a baromságot. Ezért választottuk meg KISZ-titkárnak?
MARI Karcsi erőszakolta ránk, pedig ez a minden oldalúan fejlett Maca teli van utóvizsgával.
KARCSI Ha egyszer annyira szeretett volna titkár lenni. MARI De ennyi utóvizsgával?
TERI Na és? Az én bajom.
KARCSI A szervezeti szabályzat szerint a KISZ-tagnak kötelessége képességei szerint dolgozni — tanulni. Ha egyszer az ő képességeiből csak ennyire futja, büntessük még azzal is, hogy nem választjuk meg?
KÖMÜVES Mi az? Az egyetemista úrfiaknak és kisasszonyoknak bűdös a munka? Szaporán, szaporán! (Keresztülballag a színen)
FERI Karcsi szaporázza helyettünk is. Ő már kisdoboskorában élmunkás volt.

Feltápaszkodnak. Téglákat hordanak ki-be. A ritmus úgy alakul, hogy Karcsi és Teri, Feri és Mari találkozik a színen. A Kutya és a Pillangó utányátssza az eseményeket

TERI Nem csipnek ezek téged!
KARCSI Kik?
TERI Feri meg Mari. De különösen Mari nem csíp. (Ki)
KARCSI Miért ne csipne? (Ki)
MARI (be) Karcsit minden hülye melóra be lehet paliz-ni.
FERI (be) Aztán magával ránt minket.
MARI Egy kicsit jámbor. (Ki)
FERI Szerintem bárgyú. (Ki)
TERI (be) Nem látsz a szemedtől?
KARCSI (be) Kicsit talán kacér, de a szép lányok szeretnek tetszeni.
TERI Már a gimiben a Feri szeretője volt. (Ki)
KARCSI Ugyan! Soha! (Ki)
FERI (be) Minek bolondítod?
MARI (be) Én? Magától bolondul. Ártatlan vagyok. MARI Élvezem, hogy olyan csuda rendes. (Ki)
FERI Csudarendes! Nyalógép! Nem veled akar egye-sülni, hanem a szocializmus eszméjével. (Ki)
KARCSI (be) Mindenkire előbb lennék féltékeny, mint Marira! Még hogy Ferivel! Mari nemcsak szép, de okos is. Látja ő, hogy Feri jó srác, kedves, jó haver, de egy kicsit ingatag jellem.
TERI (be) Agyadra ment a becsület. (Ki)
MARI (be) Sose nyál. Mindig azt csinálja, amit gondol. Szerintem kifejezetten férfias — a maga módján. FERI (be) Én akkor milyen vagyok? (Ki)
KARCSI (be) Nincs se élet, se munka, se szerelem becsület nélkül. (Elejti a téglát) Jaj.
TERI (be) Én becsületos vagyok, szorgalmas is, mégis szembetűnően elkerültök. Atomizálódtam, érted? FERI (be) Az Isten tud eligazodni rajtatok.
MARI (be) Mi az, hogy rajtatok? Kin nem tudsz még eligazodni? Féltékeny legyek én is? (Ki)
FERI Legyél, ha tudsz. (Ki)
TERI (be) Te is lenézel engem! Akkor is lenéztél, ami-kor őrsvezető voltam, és most még jobban lenézel, amióta KISZ-titkár lettem!
KARCSI (be) Ugyan, a barátod vagyok.
TERI Francokat! Csak nyájaskodtok velem, és azt hiszitek, hogy ezzel elintéztetek! Melyikötök elé támasztottam én nehézséget, akár annak idején, mint őrsvezető, akár most, a KISZ-ben? Pedig betarthatnék! (Ledobja a téglát)
FERI (be) Kinek akarsz te betartani, Jolán?
TERI Ti molesztáltok engem örökké! Ti bántotok, ti kinoztok, ti utáltok.
MARI (be) Ki nyúlt hozzád?
TERI Te! Te mindenkihez hozzányúlsz, akit megkaparintasz, még ha nem kell' neked, akkor is kisajátítod magadnak, nehogy másé legyen!
MARI Juci, neked agyadra ment a politikai gazdaság-tan! Még hogy én kisajátított!

TERI Teri a nevem, hányszor mutatkozzam még be! Még a nevemet se tanultátok meg!
FERI Mert a neved magántulajdon, mi?
MARI És még te vívsz ellenem osztályharcot!
TERI Mert mindent magadnak akarsz. Megmondom a szemedbe, az őszinteség jegyében, hogy teljesen elin-dividualizálódtál! Mindenki a tiéd kell, hogy legyen! FER! Eredeti tőkefelhalmozás.
MARI Még jó, hogy nem nevezél egzisztencialistának, tőkésnek, osztályellenségnek.
KARCSI Félreértitek egymást. Nem marakodni kéne, hanem támogatni a másikat a nehézségek leküzdésében.
TERI Közéjük állsz? Mind a hárman összefogtatok ellenem? Mind nekem támadtok? Így néz ki itt egymás támogatása!
MARI Te kezdted.
TERI Én?
KÖMÜVES (be) Dolgozgassanak az elvtárs kisasszonyok, elvtárs úrfiak!
FERI Cigaretaszünet!
KÖMÜVES Akkor viszont cigarettázni köll! (Ki) KARCSI Miért nem beszéltek nyíltan? Őszintén mondjátok meg egymás lszemébe, ami a szíveteket nyomja. FERI Ahogy a nagykönyvben meg van írva. Ahogy szoktuk.
MARI Még hogy mi?
TERI Hát nem a szemébe mondtam?
KARCSI Szemébe mondtad, de nem azt, amit akartál. TERI És aztán? Mari úgyse akarja megérteni.
MARI Hülyézz le, nyogodtan, Ju ... izé... Terikém. Ne zavarjon, hogy mindenki hallja.
KARCSI Ugyan, Marikám, Teri nem olyan, amilyennek most gondolod.
MARI Nem tudom, hogy milyen, Karcsi, de az világos, hogy gyűlöl engem. Megfojtana egy kanál vízben. (Fűzi Karcsit) Persze, te túl jóhiszemű vagy ahhoz, hogy érthetné az ilyen nők lelkét. Még én se értem. Mondd, Karcsi, tehetek én arról, hogy egy hangyányival csinosabbra sikerültem nála? Meg talán egy kicsit kedvesebbre?
KARCSI Gyönyörű vagy. És olyan kedves ...
MARI Pontosan ez fáj neki. Nem esztéta alkat.
KARCSI Miért fáj ez neked, Terikém?

Teri hátat fordít neki. Karcsi kerülgeti, szölongatja, de Teri duzzog, Feri Marihoz somfordál. Szórakoznak Karcsi erőlködésén, majd összebújva távoznak. A színészek rögtönözhetnek

Marinál ez objektív, Terikém. Ilyennek született, de nem rossz szándékkal született gyönyörűnek, és nem elenedre. Te is lehetnél kedvesebb, ha megpróbálnád. TERI (sír) Én csak egyvalakihez akartam kedves lenni, de most már őhozzá sem akarok. (Kirohan)
PILLANGÓ (dúdol)

11. JELENET

Tanszéki szoba. Karcsi lógó orral dolgozik, mintegy előző jelenetbeli munkáját folytatja, de most nem téglát cipel, hanem könyveket. Az Adjunktus szorgalmasan jegyzetel, olvassa az egyik könyvet a másik után. A Kutya nem bírja nézni. Kimegy, de a jelenet folyamán párszor bekukkant

PROFESSZOR (a tanítót alakító színész, bejön, járkál, gondolkodik) A jog ... a jog lényege... a jog lényege, mint tudjuk, tudnók ...

KARCSI (próbál kitérni a Professzor útjából, de nem sikerül) Bocsánat, elnézést, professzor úr. PROFESSZOR (eljátssza, hogy egy másik világból tért vissza) Ó, maga az, Karcsi? Itt van? Itt van? Derék, nagyon derék! Én kérek bocsánatot, azt hiszem, megint túl erősen koncentráltam ...
ADJUNKTUS (készül a jövőre, jegyez) Túl erősen koncentrálni!
PROFESSZOR De nem hiába!
KARCSI Természetesen ismét nem hiába. Hozzak valamit, professzor úr?
PROFESSZOR Semmit, Karcsi, semmit. Ami kell, az megvan! Megleltem azt a fogalmi kristálykelyhet, amelybe a jog lényege fölfogható az igazság csöppnyi hiányossága nélkül. (Az Adjunktusra könyököl, mint

egy dologra) A jog lényege, barátaim, az, hogy a jog társadalmi jelenség! Mi több, társadalmi viszony, konkrétan: normatív viszony — és most fogóddzanak meg: történelmi kategória!

Karcsi óvatosan elfordul, ásít

Valami baj van, fiam?

KARCSI Ööö

ADJUNKTUS Légszomja támadt. Valószínűleg a túlságosan erős koncentrációban elfelejtett levegőt venni. PROFESSZOR Más baja van ennek a fiúnak, adjunktus úr. Egészen más okból vesztette el a fogékonyságát. Ismerem én ezeket a tüneteket. Nő van a dologban, s nem annyira általános társadalmi, szociológiai kategóriaként, hanem inkább in concreto. Hic et nunc! He?

KARCSI Nem foglalkozom nővel. Rendezem a könyvtárat, dolgozom a disszertáción, tanulmányozom az igazság érvényesítésére irányuló törekvéseket. Justinianustól napjainkig.

PROFESSZOR És ki az a nő?

KARCSI Nincsen nő. Már éppen akartam kérdezni a professzor urat, mi a véleménye arról, hogy a fölvilágosodás gondolkodói az egyenlőség eszméjével meg-törték az igazságosság elvét? A jog értelme az; igazságosság, kell legyen, az egyenlőség eszméjével viszont egy olyan fikciót vezettek be a törvénykezésbe, ami-nek semmi valóságalapja. Ma sincs, ma se vagyunk egyenlőek, ön professzor, az adjunktus úr adjunktus, én diák vagyok, a kutya pedig kutya, nem vagyunk egyenlőek se az életben, se itt az egyetemen. A jog számára mégis. Hogy példát mondjak: ha

ugyanazért a vétségért egyaránt kétszáz forintra büntetnek bennünket, a professzor úrnak ez nem pénz, nekem viszont, az egész havi ösztöndíjam. Professzor úr szerint egyáltalán lehetséges egy valóban igazságos, tehát minden különbözőségekre tekinteni képes jogrend fölépítése, vagy a jog sokkal durvább, darabosabb természetű annál, hogyszem képes legyen érzékelni a valóság finomságait?

PROFESSZOR Túl nagy kérdés ez: egy hallgatónak.

ADJUNKTUS (nem hagyja abba a jegyzetelést) Sokat akar a szarka, de nem bírja a farka.

PROFESSZOR Az utópiák különben se tartoznak a tudomány hatókörébe. Gondolkodjék realisan, Karcsi, és válassza ki ennek a szép témának valamelyik részét. Én a maga helyében az alapoknál kezdeném, a történetiségnél. Kezdetnek mondjuk, bontsa ki né-hány tanulmányban Gaius Institúciójának igazsáfgölgalmát. Ne akarjon polihisztor lenni.

ADJUNKTUS Polihisztorok pedig nincsenek! (Olvas tovább)

PROFESSZOR Bizony, nincsenek. Jól is néznénk ki, ha lennének!

KARCSI De ha engem több dolog érdekel! Sőt, úgy érzem, ha kevesebb érdekelne. Akkor hiába, koncentrálnék egyre, semmire se jutnék. Még a nők is érdekelnek, professzor úr.

PROFESSZOR Jól van, fiam, jól van. A tiszta érzés s tiszta szív a legfontosabb. Nézze, ha államvizsgáig elolvassa azt a polcot a radiátortól az adjunktus úrig és ír egy szép szakdolgozatot, akkor bent tartom magát a tanszéken.

KARCSI És akkor többet fogok tudni az igazságról?

PROFESSZOR Magán múlik.

KARCSI Köszönöm, de attól félek, nem való nekem ez a tanszéki munka. Olyan kevés bennem az érvényesülés iránti vágy. Én nem akarok karriert csinálni, engem az elvi kérdések izgatnak.

PROFESSZOR Az a maga szekszpejlje, fiam, hogy egyáltalán nem e világra való. Még gondolkodni is úgy gondolkodik, hogy nem látszik meg magán. Hiába is jut majd eszébe bármi, rá se bagóznak. Ez az őszin-te véleményem, fölfoghatja szidásnak, vagy dicséret-nek. De ha megenged egy tanácsot, ne menjen ki a világbal!

ADJUNKTUS Jobb dolga lesz nálunk. A kereset ugyan csekély, de olvashat, töprenghet, amennyit akar, a hallgatónok pedig jönnek-jönnek, mint 'affele természetbeni juttatások. Nappaliak, estieki, levelezők

KARCSI Inkább szeretnék a joggyakorlatban... A gyakorlati tapasztalatok biztos segítenének.

PROFESSZOR Hiábavalóság. A jogtudomány manapság már nem szorul a gyakorlatra. Főlnöttebb annál. ADJUNKTUS Bíróság! Pörlekedés! (Undorodva össze-

rezzen)

PROFESSZOR Mire kiolvassa ezt a szobát, kandidatest faragok magából. Addigra én már nyugdíjba megyek, s az adjunktus úr lesz a professzor, maga pedig — mondjuk — docens. Nos?

12. JELENET

Mari lép be, nagyon csinos. A Kutya lesi. Csettint. Pillangó megsértődik

MARI Jó napot kívánok.

ADJUNKTUS (vakkant, elmerül a munkálkodásba)

PROFESSZOR Jó napot, kollegina. Fölkészült az utó-vizsgára?

MARI Igyekeztem.

PROFESSZOR Akkor lássuk a belépőkérdést. Hogy hangzik Stein professzor véleménye az államigazgatástanról?

MARI Stein professzor úré?

PROFESSZOR Igen.

MARI Melyik véleménye?

Karcsi súg

PROFESSZOR Ejnye, fiam. Mondja hangosan. KARCSI Dr. Stein professzor úr szerint az államigaz-

gatástan az emberi közület szerves önmegismerésé-nek cselekvőségébeni teljébeni tökélye.

PROFESSZOR (gyönyörködik, Mari lelkes) Bizony, az emberi közület szerves önmegismerésének cselekvőségébeni teljében tökélye! Érzik az Abszolútum lehetét?

MARI Ó, igen!

KARCSI Inkább Stein professzor úrét. Mintha kissé túlbecsülte volna a tudományát. A jelek szerint az emberiségnek nem könnyű se tökéletes közigazgatást, se tökéletes közigazgatástant létrehoznia.

PROFESSZOR Mit szól az én könyvemhez? (Marihoz)

KARCSI Elméletileg rokonszenves, azonban, mintha egy kissé szellősek lennének a defüniciói, a kelleténél talán általánosabbak

A Professzor merően nézi

Hogy aztán a gyakorlatban mennyire gyümölcsözteszethetők

A Professzor hátat fordít Karcsinak

Elnézést, nem megbántani akartam a professzor urat, de hát a véleményemet kérte ...

PROFESSZOR Nem a magáét. Úgy látom, nem sikerült valami fényesen a belépő, kollegina.

MARI Ez a Stein professzor valahogy kimaradt hirtelenében. De azért csodálatos! Viszont Karcsi véleményét nem osztom, mert a professzor úr könyve: „A szakigazgatás alapkérdései” — ne tessék haragudni, hogy így a szemébe mondom — zseniális. Egy-szerűen nem bírtam letenni.

PROFESSZOR „Bevezetés a szakigazgatás alapkérdéseibe.” — A címet sem jegyezte meg.

KARCSI Pedig Mari tanul. Szorgalmas.

PROFESSZOR Honnan tudja azt maga?

KARCSI Ismerem. Ismerem már az általános iskolából.

PROFESSZOR Akár az én könyvem!

KARCSI Együtt jártunk ...

PROFESSZOR Gratulálok. De mi közöm van nekem a maguk nemi életéhez? Amiórt maguk együtt járnak, azért engedjem át ezt a ... (Szemrevételezi Marit)

KARCSI Félre tetszik érteni. Mi nem úgy jártunk együtt, hanem iskolába; elemibe, gimnáziumba, onnan tudom, hogy Mari okos, szorgalmas, tud, lelki-ismeretes. Készült!

PROFESSZOR No jó. (Pénzt ad Karcsinak) Karcsi kérem, legyen szives, ugorjon le egy csomag kávéért meg egy füstölt, marhanyelvért. De ne ide a közért-be, hanem a csarnokba az én hentesemhez. Ismeri. Mondja meg neki, hogy nekem vásárol.

KARCSI Igen ... hogyan ...
PROFESSZOR No, igyekezz. Utána azt a könyvet ad-ja be az egyetemi könyvtárba!
KARCSI Akkor mi lesz a kávéval meg a marhanyelvvél?
PROFESSZOR Majd behozza holnap. (Az Adjunktus-hoz) Ma nem vagyok bent. (Betessékeli Marit a szobájába)
ADJUNKTUS Föl a fejfel, Karcsi. Korunk fölgyorsult ideje nem kedvez az üres moralizálásnak!

*Karcsi lecsapja a pénzt az asztalra, kimegy. A Kutya fejszólva kitalja az Adjunktust.
Miután ketten maradnak, Mari egyre festőbb pózokba helyezkedik. A Professzor mind közelebb kerül hozzá*

MARI Tényleg készültem.
PROFESSZOR Látom. Járt fodrásznál, kozmetikus-nál ...
MARI Nincs szükségem kozmetikusra.
PROFESSZOR No és mit tud'?

MARI Tessék kérdezni, tessék megpróbálni. PROFESSZOR Tudja, hogy ez az utolsó lehetősége. MARI Igen. Éppen ezért. Én bármit ... bármiből ...
bármire ... legjobban... a legjobb tudásom szerint...

PROFESSZOR Hm. (Körüljárja Marit)
MARI Tessék kérdezni akármiből... nem fog csalód-ni ... mindenből készültem.

A Professzor ráveti magát Marira. Szeretkeznek. Ez-alatt — Mari hangján — a hangszórók az eskü szövegét sugározzák

Én, Mari esküszöm, hogy a Magyar Népköztársaság alkotmányához és a magyar néphez mindenkor hű leszek, hogy az Állam- és Jogtudományi Egyetem iránt, annak Rector Magnificusa és Tanácsa iránt mindenkor illő tiszteletet tanúsítok. Ebben az ünnepi órában a tudomány és az igazság szolgálatára szentelem magamat, és arra törekszem, hogy tudományomat az Állam- és Jogtudományi Egyetem tisztességére, embertársaim javára, népem és hazám dicsőségére előbbre vigyem!

PROFESSZOR Doktorrá fogadom! Doktorrá fogadom! stb.
(Visszhangosítva)

13. JELENET

FERI Most kell vigyázni a lányokkal, Karcsikám. Ha most megüszszük, pár nap múlva bottal üthetik a nyomunkat! Kikerülünk egy kedélyes kis városba, ami tele lesz friss hússal!

KARCSI Én csak olyan lánnyal tudnék ... lennék képes...
FERI Eleinte mindenki így van vele, öreg. Én is csak azzal a száztizenhat lánnyal tudtam, akit szerettem. KARCSI Én csak egyet tudok szeretni.

FERI Ha mondjuk hátul lenne a farkunk, próbálkozhatnánk egyszerre kettővel is.

KARCSI Vele. Egyedül csak velem!

FERI Ó meg tojik rád.

KARCSI Nem tojik. Szenved, mert szeret, ám a büszkesége nem engedi, hogy ő kezdeményezzen. Fél, mert hibázott ...

FERI Uramisten, te olvasol! Regényeket, mi? És mi-csoda regényeket!

KARCSI De én már megbocsátottam neki.

FERI Én a helyedben, Karcsikám, egy múzeumban kérnék állást. Vagy mauzóleumban. Kitömettetném magamat és jól meglennék. Ésszerű kompromisszumot kötnék a molyokkal...

KARCSI Viccelsz. Örökké csak viccelsz. Neked minden tréfa, játék, trükk, ha rajtad múlna, de rajtad is múlik, szóval a végén el fogod bliccelni az egész életedet ...

FERI Te meg egy ócska, poénját vesztett, régi vicc vagy. Egy atavizmus.

KARCSI Pedig mindent megteszek, hogy korszerű legyek. Ugyanolyan modern szeretnék lenni, mint ti. Szerinted mit kellene csinálnom?

FERI Gondolkodnod kellene, Karcsikám, gondolkodni! A legújabb kor embere észlény. Itt dolgozik. Itt dönt el mindent. (Fejét kocogtatja) Ezzel a szervével uralkodik.

KARCSI Igen, igen, szorgalmasabb leszek, igyekezni fogok mindent úgy látni, úgy gondolni, ahogy ti ... FERI De legfőképp az érzélgősségről szokjál le. KARCSI És akkor szeretni fogtok?

FERI Hm. Hm. Karcsi, ne csodálkozz, ha egyszer levágnak majd, mint egy gyanútlan malacot.

A lányok közben a fiúkhoz mennek

MARI No, srácok, melyikötök kér meg elsőnek? Teri-kém, ne hirdessünk nekik egy lovagi tornát?

14. JELENET

A Kutya Álláselosztó Bizottság fölíratú táblát hoz, mögötte bevonul a Rector, I., II. és III. Személyzetissel

I. SZEMÉLYZETIS (az Adjunktus alakítja) Nekem ki-váló munkaerőre lenne szükségem, rektor úr.
II. SZEMÉLYZETIS Mi elsősorban férfi dolgozót szeretnénk. Es fiatal. A mi vállalatunk maradéktalanul biztosítja az ifjúsági törvény végrehajtásának biztosítását!
FERI Csak a fiatalokat. veszik föl közülünk, Karesz. II. SZEMÉLYZETIS Pontosan!

Társával együtt járkál a végzősök közt, vizsgálják, tapogatják őket

REKTOR Remek anyag. Egytől egyig mind haladó értelmiségi.
II. SZEMÉLYZETIS Nekem elsősorban munkabíró fér-fira lenne szükségem.

MARI Látom.

I. SZEMÉLYZETIS Nekem kiváló kell, elméletileg és gyakorlatilag egyaránt korszerűen megalapozott, fedd-hetetlen, fejlődőképes, forradalmunk hétköznapi-ságával tisztában levő, modern fiatal, nem afféle hebrencskedő, nyugtalan.

REKTOR Karcsi inkább elméleti érdeklődésű, Mari és Feri gyakorlatiasabb.

TERI És én?

REKTOR Ó, igen, Teri! Teri a legfejlettebb közöttük.

Politikailag.

I. SZEMÉLYZETIS Vállalatomnak a kibontakozó, széles körű feladatok mind magasabb szinten történő megoldása végett elsősorban férfi kolléga kellene.

II. SZEMÉLYZETIS Férfi kolléga, férfi kolléga! A nőpolitikai határozatokat is végre kell hajtania valakinek, kedves kolléga!

I. SZEMÉLYZETIS Nem vitatom. Végre kell hajtani a kulturális törvényt is, az öregek gondozására vonatkozó rendelkezéseket, és a középkorúak helyzetét megszilárdító irányelveket is. Mindent. Amde a mi kiemelt föladataink maradéktalan végrehajtásához el-engedhetetlen speciális szükségleteink biztosítása itt és most férfit kíván!

REKTOR A mi hallgatóink minden igényt kielégítenek. Úgy a férfiak, mint a nők.

KARCSI A tudomány és az igazság szolgálatának szenteltük magunkat.

II. SZEMÉLYZETIS Az gyönyörű, viszont nálunk dolgozni kell.

MARI Én képes vagyok mindenre, amire egy férfi kap-ható. És ha attól fél, hogy hamarosan szülni fogok, jobb, ha tőlem tudja, gyűlölöm a gyerekeket.

I. SZEMÉLYZETIS Na jó, végül is a KISZ-szervezetünknek is szüksége van erősítésre, és olyan mind-

esű.

TERI Álljon meg a menet! Hát nem én voltam folyton az örsvezető, a rajvezető, a KISZ-titkár?

FERI Nélkülöm semmi se lettél volna, mert én választottalak meg. Folyton.

KARCSI Én bízam benned, hogy nem önzésből csinálod.

II. SZEMÉLYZETIS Mi az egész céget érintő fiatalítási kampányt hajtottunk végre. Az üzemi négyszög határozata 'szerint a vállalati tömegsport irányítója például csak harminc év alatti lehet.

TERI A KISZ-ben rengeteg versenyt, vetélkedőt szerveztem.

I. SZEMÉLYZETIS A mi sportkörünknek is szüksége van vératómlesztés biztosítására.

FERI Én úsztam, kosaraztam, kézilabdáztam, atlétizáltam ..

MARI Én évfolyambajnokságot nyertem asztalitenisz-ben és női sakkban.

KARCSI Én is tudok sakkozni, de a sporttól... édesapám miatt ... gyerekes dachból inkább ...

II. SZEMÉLYZETIS Mi segítjük a fiatalok lakásszer - zését.

Természetesen nem rögtön, hanem egy év múlva biztosítjuk a vállalati kölcsönt, kétszázezer forintot, amit harmincöt év alatt kell törleszteni. Persze, ha a dolgozó megszegi a vállalt kötelezettségét és hamarabb kilép, akkor ugye, a tartozás egy összegben esedékessé válik.

FERI Kedvező, akár az adósrabszolgaság.

II. SZEMÉLYZETIS Ne legyen cinikus, fiatalember.

I. SZEMÉLYZETIS Legyen, és nyerjen meg minden

ilyen pört. Mint termelő vállalat, mi is segítjük a fiatalok lakásszerzését, s ehhez megfelelő alapot biztosítunk az arra érdemes és hűséges dolgozóknak. FERI Ott a helyem.

II. SZEMÉLYZETIS A kölcsön összege növelhető, ha vállalatunknál dolgozó házaspár kéri, és így a nálunk letöltendő idő is csökkenthető, ha a tartozás két személy közt oszlik meg.

I. SZEMÉLYZETIS Nálunk is.

FERI Akkor házasodni fogunk! *(Belekarol Mariba)* MARI Házasodni fogunk!

TERI Házasodni! *(Nincs kibe belekarolnia)*

III. SZEMÉLYZETIS No és én?

I. SZEMÉLYZETIS Tudja mit, egy fél lakásért átpasszolok magának egy egész jogászt.

Mendelssohn nászindulója. Karcsi, Teri, Feri, Mari és a személyzetisek kavarogva körbejárnak, a Kutya és a Pillangó is közöttük ugrál. II. Személyzetis karon fogja Karcsit

15. JELENET

Az iménti lakodalmi menet folytatása Karcsi és II. Személyzetis — a továbbiakban Személyzetis — a kavarogó lakodalmi táncban előrekerül

SZEMÉLYZETIS No jöjjön, kedves Feri.

KARCSI Karcsi vagyok.

SZEMÉLYZETIS Nem téved?

KARCSI Nem. És lehet, hogy öntelnek fog tartani, örülök annak, hogy nem Feri vagyok.

SZEMÉLYZETIS Most már mindegy. Nálunk töretlen lendülettel szolgálhatja az igazságot és a tudományt nyugdíjig — cégünk zászlaja alatt. Ezt ne feledje. Az igazság és a tudomány szolgálata ugyanis nem magánügy, hanem közügy. E cél harcosa pedig nem atomizálható.

KARCSI Semmiképp nem akarok. Elég volt nekem az egyetlenem. Mindig kintrekedni. Én csatlakozni szeretnék, csatlakozni végre egy közösséghez!

SZEMÉLYZETIS Már ma este megteheti. Van programja?

KARCSI Nincs. Mit csináljak?

SZEMÉLYZETIS Legyen férfi!

KARCSI Ilyesmit nem hangoztat az ember. Vagy az. vagy nem az.

SZEMÉLYZETIS Helyes, beszéljenek a tettek! Úgy látom, maga bízik bennem, kedves ... Karcsi.

Visszalépnek a nászmenetbe, az induló fölerősödik

SZÜNET II. RÉSZ 1, JELENET

A Kutya és a Pillangó BÍRÓSÁG táblával a nyakában a szín közepére ül, Teri jön, leül a bírói székbe. Feri felperes, Karcsi alperes

TERI A Népköztársaság nevében! A tárgyalást meg-nyitom. Felperes adja elő keresetét.

FERI Tisztelt Bíróság! Mint ismeretes, cégem festék-örló berendezéseket gyárt. Alperes késve szállította a berendezés, korrózióvédelméhez szükséges festéket, ezért a gépeket nem tudtuk időben befesteni, a gépeket megette a rozsdá. Kérem alperest kötbér és kártérítés fizetésére kötelezni. Összesen kétfélmillió forint értékben. Kérésünk összegszerűségének bizonyítására a szakértői véleményeket csatolom. *(Nagy paksamétát tesz Teri asztalára)*

TERI Alperes adja elő védekezését.

KARCSI Tisztelt Bíróság! Felperes kárigényét elismerem, összegét vitatom. Ennek bizonyítására szakértői véleményeket csatolok. *(Paksamétát tesz Teri elé)* Mentségemre előadom, hogy vállalatom készletező és kereskedelmi vállalat, festéket nem gyárt, szállítási kötelezettségének csak a gyár termelésének üteme szerint tud eleget tenni.

TERI Ha egyszer készletező, miért nem szállít a készleteiből? KARCSI Azért nem, Tisztelt Bíróság, mert lehetetlen, ugyanis raktáram épület, pénz és hely hiányában nincsen. Mivel az okozott kár a gyártómű hibájából következett be, kérem másodrendű alperesként be-vonni a festékgyárat.

TERI Kifogás?

FERI Nincs.

TERI A kérésnek a bíróság helyt ad.

Mari bevonul

Mit tud felhozni védekezésként?

MARI Tisztelt Bíróság. Miután felperes késve szállította a festékörló berendezéseket, szállításaimmal valóban elmaradtam.

TERI A Népköztársaság nevében!

Mindenki föláll

Bíróság a szakértői véleményeket is figyelembe véve, kötelezi I. r. alperest, hogy fizessen meg felperesnek másfél millió forintot kötbér és kártérítés gyanánt. Miután azonban I. r. alperes késedelme II. r. alperes tevékenységének tudható be, ezért kötelezi II. r. alperest, hogy a fönti összeget fizesse meg I. r. alperesnek. Együttal kötelezi alpereseket az eljárási illeték, valamint a szakértői költségek megfizetésére is. *(Föláll)* A Népköztársaság nevében! A tárgyalást megnyitom. Felperes adja elő keresetét.

MARI Mint ismeretes, cégem festékgyártással foglalkozik. Alperes késve, illetőleg rozsdásan szállította a gyártáshoz szükséges festékörló berendezéseket, ezért szállítási kötelezettségemmel elmaradtam, és a bíróság másfél millió forint kötbér kártérítés, valamint ennek tetejében szakértői költség és illeték fizetésére kötelezett. Kérem az okozott károm megtérítését.

TERI Alperes?

KARCSI A pörre okot nem adtam, mivel felperes keresetét hozzam írásban nem küldte meg. Követelését egyébként elismertem volna. Kérem a tisztelt Bíróságot, hogy eljárási illeték megfizetésére ne kötelezzen. Felperes követelését egyébként most is meg-fizetem. Védekezésül előadom, hogy a gyártómű késve szállította nekem a festékörló berendezéseket. Kérem ezért Gyártóművet II. r. alperesként bevonni.

TERI Észrevétel?

MARI Nincs kifogásom. A keresetlevél megküldése valóban elmaradt.

TERI II. r. alperes?

KARCSI Az előadottak megfelelnek a valóságnak.

TERI A Népköztársaság nevében! *(Mindenki föláll)* itélet. Bíróság kötelezi II. r. alperest, hogy fizessen meg I. r. alperesnek másfél millió Ft-ot. I. r. peren kívül elismeri, hogy az összeg felperest illeti, és azt neki át-utalja. Az eljárási illetéket felperes és II. r. alperes viseli, annak megfizetése alól I. r. alperest a bíróság fölmenti, miután bizonyítást nyert, hogy a per-re okot nem adott.

Kutya megfordítja a tábláját, és SIKER föliratot mutat. Peckesen körbevonul

2. JELENET

IGAZGATÓ *(Személyzetis kíséretében bejön. A Rektort alakító színész játssza)* Ezerszer föl hívtam a figyelmet, hogy a tárgyaláson nincs elismerés!

KARCSI *(halkan)* Az ezerszer helyett talán pontosabb az egyszer se, de *(főlemeli a hangját)* mindenképp tovább fizettük volna a festékgyártól kapott pénzt, így legalább megúsztuk az illetéket.

SZEMÉLYZETIS Ügyes.

IGAZGATÓ Ügyes. A revizorok vajon hogy viszonyul-nak majd egy olyan hozzáálláshoz, hogy én, a vállalat igazgatója, Karcsi doktor egyetlen szavára kifizetek másfél milliót.

SZEMÉLYZETIS Valóban.

KARCSI A bíróság mindenképp megítélte volna. IGAZGATÓ Ez az! Egy jogerős ítélet realitását az Atya-úr isten revizora se kérdőjelezi meg.

KARCSI A tizenötezer forint illetéknyereség is realitás.

SZEMÉLYZETIS A vállalat érdekét nézte.

IGAZGATÓ És én milyen dokumentumokkal fedezem le magam? Itt és most ezeregyedszer is kijelentem, hogy a munkafegyelem nem általános, hanem konkrét kérdés. Amíg a vállalati munkaszervezés struktúrájában vertikális elemek vannak, és ezek lebontása során egyértelmű az én felelősségem, a vállalati fejlődés töretlenségének biztosításában, addig magának kuss! Ha képtelen fölfogni, röpül! Világos?!

KARCSI Az is világos, amit én mondok. Tizenötezer forint a tiszta hasznunk ebben a pörben.

SZEMÉLYZETIS Nem csak egyféleképpen lehet számolni, Karcsi doktor.

KARCSI Persze, lehet rosszul is.

IGAZGATÓ Még magának áll följobb, nyegle fajankó? Fegyelmet kap, világos? Szóbeli megrovás, fél év pré-miummegvonással! *(El)*

KARCSI Meg fogom föllebbezni! Elmegyek a Legfelsőbb Bíróságra is! Nekem van igazam! SZEMÉLYZETIS A szakszervezet támogatására ne spekuláljon!

KARCSI Nem spekulálok, de a szakszervezeti tagnak joga, hogy jogvédelemért, támogatásért forduljon bár-mely szakszervezeti szervhez mindennemű munka-ügyi, bérügyi kérdésben, ha megsértik a dolgozók jogait biztosító törvényeket, rendeleteket, vagy a kollektív szerződést.

SZEMÉLYZETIS A szakszervezeti tagnak viszont kötelessége, hogy támogassa a dolgozó parasztsággal szövetséges munkásosztály hatalmát, elősegítse a szocialista társadalom építését, óvja és megbecsülje a szocialista tulajdont, a dolgozó nép vagyonát!

KARCSI Pontosan ezt tettem!

SZEMÉLYZETIS Fityiszt! Szembeszegült a bizonylati fegyelem megszüldítésének biztosítására vonatkozó utasításokkal, az igazgató elvtárrsal, ezáltal gyengítette a szocialista tulajdont, a munkásosztály hatalmát, sőt, lassította a szocialista társadalom építését a vállalattal!

KARCSI Mert kerestem a cégnek tizenötezer forintot az eszemmel?

SZEMÉLYZETIS Pontosan ezzel a burzsoá profitéhségével ásta alá a vállalat belső jogrendjét, munkafegyelmét, az igazgatói tekintélyt, Magát nem erre, ha-nem a vállalat érdekeinek védelmére szerződöttünk.

KARCSI Nem azt védtem?

SZEMÉLYZETIS De hogyan?

KARCSI Talán túrjem el a hülyeséget, meg azt, hogy ennek jegyében lefajankózzanak?

SZEMÉLYZETIS A maga által idézett kollektív szerződés szerint ne túrje, hanem örüljön! Hütlen! Áru-ló! Szabotőr! *(Kirohan)*

Kutya utánamegy a táblával. „SIKER”

3. JELENET

Teri, Feri és Mari jön be. Fáradtak. A Kutya és a Pillangó is

TERI Nem jöttök el kirándulni? A magányosok klubja túrát szervez Töserdőbe.

Kutya, Pillangó fölélénkül, a többiek a fejüket csóválják

FERI Nem.

MARI Más dolgunk van.

TERI Ha valami jobb programotok van, és bevinnétek, szívesen mennék.

MARI Válsunk.

TERI Máris?

FERI Kifáradtunk. Nem mindenki bírja úgy az életet, mint Karcsi.

TERI Félrejátartok. Mondtam én, hogy az nem vezet jóra.

MARI Ugyan.

FERI Ha nem lettünk volna olyan intelligensek, és nem állapodtunk volna meg abban, hogy nem ártjuk magunkat egymás dolgába, mostanáig se bírtuk volna. MARI Egyenjogúak vagyunk. A lakáson kívül mindenki azt tett, amit akart, de haza nem hoztunk senkit.

KARCSI Nem szerettétek egymást?

FERI Malacka, malacka!

MARI Utáljuk egymást.

FERI Gyűlöljük.

KARCSI De hát miért?

FERI Mert Mari mindég így dörzsöli az orrát.

MARI Feri meg olvasás vagy tévézés közben folyvást tekerget egy zsíros tincset a feje búbján. Mint egy kényszermozgásos hibbant.

FERI Mert Mari semmit se gondolkodik, kizárólag a prekonceptiói irányítják. Például kóstolás nélkül sózza meg az ételt, akár vendéglőben, akár otthon eszünk. A saját főztjét is megsózza! Már ha egyáltalán főz, mert egy emancipált nőnek nem szabad betenni a lábát a konyhába. Sajnos, néha mégis be-teszi.

MARI Sose állítottam, hogy konyhatündér vagyok. Nem nekem találták ki a fakanalat.

TERI Hanem a jogtudományt.

MARI Minek is vesződni egy olyan ember gyomráért, aki még a camember sajtot is meghámozza? Mindent meghámoz: almát, körtét, töltött káposztát, sajtot...

FERI Nem is láthatod, hogy én mit hámozok, mit nem, mert olyan hüü vagy, hogy inkább nekimegy a falnak, mintsem szemüveget vennél!

MARI Szemüveg nélkül is észreveszem, hogy képes vagy két napig hordani egy zoknit! Minden reggel úgy kell kicsavarni a kezéből a tegnapi zokniját! A lábáról rohadnának le, ha hagynám!

FERI Még hogy az én lábam rohad? A sajtjaid rohadnak, amiket zabálsz, meg velem zabáltatsz!

MARI Te, te bunkó, te eke, te büdöslábú prosztó! A legjobb sajtokat hozatom Franciaországból, Hollandiából, Svájc-ból!

FERI Nekem? Magadnak! Csak sajton él, nehogy valami idoma legyen, amit meg lehetne fogni rajta! Még a Biscurint se szedi, nehogy hasonlítson egy asszonyra!

MARI Undorodom téled! Kiver a víz, ha hozzám érsz! Megörülök a szuszogásodtól, a csoszogásodtól, a dagadtságodtól! Direkt nem törlöm le a port a bútorokról, nehogy a politúrban is ezt a hájpacnit jen látnom!

TERI *(Karcsinak)* Nem is olyan kövér ez a Feri! MARI Ez? Hát tapogasd meg, ha van rá gusztusod! Ha egy csöpp szerencsém volna, akkor már valami disznóvágáson rég nyakát szegte volna egy rövidlátó böllér. De nekem soha életemben nem volt szerencsém. *(Sir, Karcsi vigasztalná)*

TERI *(tapogatja Ferit)* Hagyjátok már abba! Mit fogtok mondani a bíróságon, ha most mindent magatokból?

MARI Mért, mit mondanánk? *(Már nem sír)*

FERI *Intelligensen fogunk válni.*

MARI *Közös megegyezéssel.*

FERI *Ideológiai eltávolodás, elhidegülés, ecetera.*

KARCSI És aztán?

FERI Mi aztán?

KARCSI Mi lesz veletek?

MARI Mi lenne?

TERI *Hogyan fogtok lakni?*

FERI *Egyelőre ugyanúgy, ahogy eddig.*

MARI *En nyomban elmegyek, ha Feri biztosít nekem egy másik lakást. Egy garzont. Tanácsai is lehet.*

FERI Biztosítsál te énnekem. Nekem is megfelel egy tanácsi garzon. Három-négyszázézerből meg is veheted. MARI Tárgyalóképtelen.

TERI Még szerencse, hogy nincs gyerek!

FERI Szerencse, hogy a két szoba külön bejárható.

KARCSI De mi lesz veletek?

FERI Hogyhogy mi lesz velünk?

KARCSI Mit fogtak csinálni ezután? Mihez kezdtek magatokkal, egymással?

MARI Én már most leszögezem, hogy nem fogom takarítani a fürdőszobát a kurváid után. Mosogatni sem fogok utánuk.

FERI Én viszont nem nagyon fogok örülni, ha a konyha-ban kerülgethetem a pasasaidat — vagy minek nevezzem őket.

MARI A mocskos fantáziádra bízom.

TERI Ma délután se érsz rá, Karcsi?

KARCSI Sajnos, nem. Keresetlevelet írok. Be kell pörölnöm az igazgatómat, egyszer becsmérlésért, másodszer pedig a prémiummegvonás miatt.

MARI Ki fogja tekerni a nyakad.

TERI Egy semmiségért.

FERI A féléves prémiumot azért nem kell odahagyni neki, ha nem muszáj?

KARCSI Tanúskodtok mellettem?

TERI *Miért ne?*

FERI: Nekünk nem árthat.

MARI Téged viszont egyszerűen kiírt. Bevág az irattárba ötszáz éves aktákat selejtezni, esetleg rád bizza az SZTK-ügyek fölülvizsgálatát. Diliházba juttat.

KARCSI Majd elvállik. Szerintem az se zárható ki, hogy belátja a tévedését. Végül is most neki a legrosszabb, magában tán hálás is lesz, hogy föl hívtam a figyelmét a hibájára.

FERI Malacka!

TERI Nyugodj meg, Karcsikám, nyugodj meg! KARCSI

Teljesen nyugodt vagyok. Higgadtan leszek szigorú a dirihez, hogy segítsek rajta.

MARI. Dirihöz? Talán már postára is adatta a munkakönyvedet!

KARCSI Tévedsz, nem én, ő kockáztatja az állását. Nagy bajban van. Neki mint vezetőnek, példát kell mutatnia szocialista emberségből, különben elbocsátják. FERI

Ezt miből szoptad, malacka?

KARCSI Irányelv. A szocializmus építésének jelen szakaszában a magasabb állások betöltéséhez nem elegendő szakmai tudás, a képzettség: politikai alkalmasság is kell, vagyis olyan életvitel, melyből kitűnik, hogy az illető vezető szocialista módon él. Vagyis szocialistább módon a beosztottjainál, mintegy példát mutatva a fejletlenebb dolgozóknak, hogy milyen tulajdonságokat alakítsanak ki magukban ahhoz, hogy ők is följebb kerülhessenek.

TERI Persze, Karcsi, persze, de ha mégis, vagyis még-se jön rá, hogy vétett a szocialista erkölcs ellen, mert nem fajnázhatja le a dolgozóját, mert nem szabhat ki szóbeli megrovás mellé prémiumlevonást?

KARCSI Hát akkor nyilván politikailag megbízhatatlan elemnek fogják tekinteni, reakciónak, aki magas állását kihasználva, pontosabban visszaélve vele, rossz példát mutat, és így szabotálja társadalmunk alapvető céljának, a szocialista embertípusnak kialakítását.

FERI Aha! De ha nem? Ha fölöttese valahogy elsiklanak az esetet fölött?

TERI Véletlenül. Konyakozás közben.

FERI Tényleg, nem kértek? Vagy talán már ők se emlékeznek annyira részletesen a kisdobosok hat pontjára, mint te.

KARCSI Ne gúnyolódj!

MARI Feri nem gúnyolódik, csak szeretné föl hívni a figyelmét arra a lehetőségre, ami szerint a dirid nem lesz neked hálás. Téged pedig csöndben megesz a penész az irattárban.

KARCSI Akkor se tehetek mást. Igazam van. Nem engedhetem elkallódnai az igazságot. Különösen azt a darabkáját nem, ami véletlenül rám bízódott.

FERI A kisdobospontokra még emlékezel, de a filozófiaszigorlatot elfelejtetted. A lét határozza meg a tudatot, Karcsikám. A lét a tudatot.

KARCSI Dialektikus kölcsönhatásban vannak egymással.

FERI Szofizma. Még ha igen, akkor is a lét dönt! És mi-re letelik öt-hat év a pincében, meg a bíróságokon, és

megszületik az igazságot bizonyító ítélet, véreset *fogsz* köpni bele. Pirosat, meg nemzetiszínűt. TERI Az nem lehet, hogy megunta, Mari?

MARI Mit?

TERI Ezt a determinált világot, a tévét, a négy falat, hogy napra nap és nem történik semmi, soha semmi, öregszünk, elkötyavetyéljük a legszebb éveinket, talán az egész életünket haszontalanságokra, semmiségekre, arra, hogy szó ne érje a ház elejét, hogy megkapjuk a november hetedikéi jutalmat ...

KARCSI Látom, te értesz? Neked értened kell engem, Terikém, te igazságot osztasz, bíró vagy.

TERI Igazságot, milyen igazságot osztok én? Élni kell! Élni kellene. Hagyd a francba a pörösködést, Karcsikám, gyere el hozzám estére. Bablevest főzök csülökkel!

A Kutya Terire veti magát a csülök hallatán. Nyalja-falja, hogy öt húja meg. Pillangó megsértődik.

KARCSI Köszönöm, Terikém, de majd inkább máskor. TERI Ilyen nagy, hűsös csülköt kaptam. Arra jöttem rá,

hogy a főzés alkotás, Az utolsó szabad művészet. Nem szól bele főnök, politikai irányelv, A konyhában csak ketten vagyunk, az anyag, meg én.

FERI Én ott leszek nálad, Teri! Kábé hatra, fél hétre! A csipetkét majd csak akkor dobd bele, ha megérkeztem, nehogy elázzon!

Elmennek, Karcsi marad a Kutyaival és a Pillangóval 4.

JELENET

Karcsi *pakolja az aktákat*. A *Kutya* és a *Pillangó* segít neki. Igazgató és Személyzetis érkezik: addigra Karcsi, Kutya és a Pillangó már elhatárolta a maga terét a szír többi részétől

IGAZGATÓ Magának az a dolga, elvtársnő, hogy a helyzet állandó figyelemmel kísérésével és elemzésével, valamint a megfelelő intézkedések megtételével megteremtse a továbblépés lehetőségeit a kérdés zökkenő-mentes és töretlen megoldásához. Ez kiemelt feladat.

SZEMÉLYZETIS Eppen most akartam beszámolni arról, hogy a kibontakozás útján olyan nehézségek tornyosulnak, amelyeket lehetetlen volt. előirányozni.

IGAZGATÓ Milyen értelmű nehézségek tételeződtek a lerendezés folyamatosságában?

SZEMÉLYZETIS Szubjektívek, de folyamatukban objektíválódni látszanak. És természetesen komplexel.

IGAZGATÓ Dolgozik?

SZEMÉLYZETIS Lankadatlan, szembetűnően és hiányosságmentesen. Eddig egy hibát se vétett el. Ennél problematikusabb, hogy a munkaügyi döntőbizottságnál történtek felett se mehetünk el tanulság nélkül.

IGAZGATÓ Hát akkor minek ül maga ott?

SZEMÉLYZETIS Hiába utasítjuk el, a bíróságnál neki kedveznek a munkatörvényi megoldások hiányosságai. Szóbeli megrovás mellett sajnos, úgy nem nyílik mód és lehetőség a prémiummegvonásra, mint ahogy a szóbeli megrovás jogszabályi alapja sincs maradéktalanul biztosítva.

IGAZGATÓ Még csak az hiányzik, hogy bíróság elé kerülést nyerjen! A jogász haverjaihoz! Jogász jogásznak nem vájja ki a szemét, de rajtam röhög!

SZEMÉLYZETIS Akkor hagyni kell ...

IGAZGATÓ Te összejátszol vele!

SZEMÉLYZETIS Még hogy én?

IGAZGATÓ Megcsaltál vele.

SZEMÉLYZETIS Ezt érdemlem tizenöt év után? Gyanúsítgatsz? Amiért kitarítottam melletted jobban-rosszban, kibőjtöltem két házasságot, még csak férjhez se mentem. Mint egy apáca!

IGAZGATÓ Vagy inkább, mint egy éjszakai pillangó. *(Noteszt vesz elő)* Augusztus 28-án este belépett a lakásod ajtaján, és reggel együtt jöttetek be a céghez.

SZEMÉLYZETIS És aztán? Főbérlőm vagy te nekem, hogy megtiltsd, kit lássak vendégül, kit ne? Amiért havonta egyszer-kétszer eltold hozzám a képedet, hogy valaki főzön már számodra valami ehető ételt és szeressen egy kiesit, mert a soros feleséged asztalnál-ágyban kutya?

A Kutya a sértést rossz néven veszi

IGAZGATÓ Tehát beismered, hogy veled hált.
SZEMÉLYZETIS Velem? A lakásomban. De hozott egy csokor virágot, amit te sose tettél. Ennyi volt a szex, ha érdekel. Akkor se szólhatnak egy szót se, ha tényleg megcsaltalak volna.

IGAZGATÓ Ha jólesett, jólesett. Egészségedre.
SZEMÉLYZETIS Sehogy se esett, ha tudni akarod! Ezt az embert nem érdeklik a nők, nem izgatja a futball, az ital, de még a te imádott tojásos nokedlid se. El-nyelt három tányérral, és azt se tudta, mit eszik. Torzszülött, hülye, a nevelés csődje! Téged tekint potenciális példaképének!

IGAZGATÓ Engem?
SZEMÉLYZETIS Hajnali fél kettőig rajongott a szocialista emberért, a munkáért, az igazság eszméjéért, amiről tanulmányt ír, és át fogja vele formálni az emberiség gondolkodását, én meg elaludtam a sezlonon a fáradságtól az aranyárákos pongyolában, igen, pontosan abban a pongyolában, amit te hoztál Phenjanból. Mit akarsz te ettől az embertől?

IGAZGATÓ Kitekerni a nyakát.
SZEMÉLYZETIS Nincs neki nyaka. Es nincsen gyöngö pontja 'se, mert nem e világból való. Akármit csinálsz vele, tovább fog studiózni az abszolút igazságon, és mellékesen követeli majd, hogy kérjél tőle bocsánatot.

IGAZGATÓ Mit tanácsolsz?
SZEMÉLYZETIS Először adjál neki kétezer forintot az irattárrendezésért, másodszor hagyd lent a pincében, hátha ráun, és akkor lehet neki kellemetlenkedni a lakástörlesztéssel. Mindenekelőtt persze, bocsánatot kell kérni tőle.

IGAZGATÓ Elment az eszed!
SZEMÉLYZETIS Akkor küzdj meg vele a bíróságon. Rö-
högtesd ki magad.

Kimegy

5. JELENET

IGAZGATÓ (járkál, gyűjti az erőit) Hogy, s mint, Karcsi doktor?
KARCSI Pocsékul.

IGAZGATÓ A közérzete?
KARCSII A közérzetem és a magánérzetem.
IGAZGATÓ Nem tetszik a munka?

KARCSI Önnek tetszene?
IGAZGATÓ Hm. Megtagadtam.
KARCSI Fontolgattam. Azonban annyi fontos irat rohad itt — föltehetőleg tévedésből —, aminek másutt kellene lennie, hogy nem engedhetem át őket a penészeknek meg az egereknek. Bizonyára felel majd a sorsukért, akinek kell.

IGAZGATÓ (megpróbálja megkaparintani az iratokat) Lám, lám. Milyen érdekes, hogy egyrészt társadalmunk önvédelmi rendszere rendkívül hatékony, éberségünk dicséretes, amikor a „hagyományos” ellenség ténykedéséről, vagy társadalmunk alapjainak politikai gyöngítéséről van szó, ám másrészt a társadalmi tulajdon megóvásában már nem vagyunk annyira hatékonyak és éberek. Ezek azok az iratok?

KARCSI Nagyrészt.
IGAZGATÓ (hőna alá kapná a paksamétát, Karcsi nem adja, huzakodnak) Bizony, éberség nélkül nem érhetünk el újabb közös sikereket. Köszönöm magának ezt a példamutató igyekezetet. Ebből is láthatja, hogy a barikád egyazon oldalán állunk, közös célokért küzdünk, egyazon gazdasági integráció kibontakoztatásának hosszú távú, komplex programját hajtjuk végre. Arra gondoltam, hogy ... bár efféle juttatásról eleinte nem esett szó... mégis, a kiemelkedő munka-siker láttán helyesnek tűnik, ha növeljük — már így utólag — a maga anyagi érdekelttségét a földat lerendezése kapcsán mondjuk ezer... na, nem, ezerötszáz forinttal. A másodikai fizetésével már föl is veheti. Azt a múltkori dolgot meg... tudja ... felejtjük el. Fátylat rá. Kicsit elragadtattuk magunkat. Na. Azt hiszem, rendben vagyunk, kezét rá.

KARCSI Nem vagyunk rendben.
IGAZGATÓ No, de Karcsi doktor! Csak nem idegenedik ci-
önnök érdekeitől! Vagy úgy, no, üsse part, biztosítunk

magának kétezer forint célprémiumot, és el van kapva. Oké?

KARCSI Hiába az ezerötszáz forint, a kétezer forint, a sértés továbbra is sértés.

IGAZGATÓ Mondtam már, hogy elnézést, minden visszavonva, visszaszíva!

KARCSI Nem hallottam. Es ha hallottam volna, csak én nem hallottam volna.

IGAZGATÓ Na és? Ez a kettőnk ügye. A mi belügyünk, ami nem tartozik másra.

KARCSI Kivéve azt az öt embert, aki akkor ott volt. Az ő fülük hallatára vonja vissza minden szavát. Egyen-ként.

IGAZGATÓ Maga nem akar integrálódni? Nem ismeri föl a mi érékközösségünket? A realitásokat? A saját érdekeit se? Ennyire beszűkült volna a tudata, dolgozó? Maga reakciós! Maga ellenzi a társadalmi haladást! Maga visszakívánja a Horthy-rendszert!

KARCSI Azt nem. De szeretnék harmincöt évvel fiatalabb lenni.

IGAZGATÓ Cinikus hülye! (Elrohan)

KARCSI Ezt is: följegyzem a többi közé.

6. JELENET

Karcsi lakása, barcsi az asztalnál. Szülők jönnek. Nézelődnek.

ANYA A tapéta mindenesetre nem csúnya.

APA A legőcskébb papír. Bútor meg semmi, csak ez .a vén kutya.

ANYA Minden nem lehet tökéletes, de a lakás, úgy, ahogy van, megjárja. Másfél szoba, összkomfort egy magányos fiatalembernek .

APA Ha meg is neheztelsz apád őszinte szaváért, fiam, megmondom a szemedbe: élhetetlen bolond vagy. Hülye!

KARCSI Én másként képzelem az életet, apu.

APA Az életet nem lehet így képzelni, meg úgy képzelni. Az élet objektív valóság, én erre tanítottalak.

KARCSI Marit is erre tanították a szülei, meg Ferit is, mégis. másként látják, mint én. Nekik minden hülyeség, amit én teszek, mégse úgy látják, ahogy én. APA Na, látod.

ANYA Talán mégis benned van a hiba, kisfiam.

APA Benne. A fejében! Miért nem használod a tudományodat, fiam?! ANYA Te voltál mindig a legjobb tanuló. Csupa ötös! Mennyi, de mennyi jutalomkönyvet hoztál! Csak a „Távolban egy fehér vitorlából” háromat kaptál, a „Timur és csapatából” meg négyet.

APA Kétszínű gyerek. De nem úgy, ahogy kell. És rá-adásul rostaeszű. A vizsgáknak tanult, nem az életnek.

KARCSI Tévedsz, apu, tényleg igyekszem mindent úgy csinálni, ahogy tanultam.

APA És azt nem tanultad, hogy társadalmi viszony vagy?

KARCSI De, de...

APA Akkor meg mit privatizálsz? Mit egyénieskedsz?

KARCSII Ez vulgáris értelmezés ...

APA Akkor meg vajon miért kell rohadó nyugtákat bányászkod az egérszorból a doktorátusoddal?

ANYA Bezzeg te az övével flancolsz a malterosládánál! Igyál, kisfiam, jó citromos tea, kamillából, ez tisztítja a légutakat. Képzeld, apád azóta doktornak hívatja ma-gát.

APA Ők neveztek el.

ANYA Te meg rájuk hagytad.

APA Talán nem dolgoztam meg érte, ezzel a két, kezemmel? Doktor lettem én is, oké, miért ne? Amennyit. én iskolára meg tanfolyamokra jártam, doktor is lehetnék. Azóta rendesebb munkát kapok, jobb az órabérem, a tulajok elfecsegnek velem. Kinek ártok? De ez? E z t i-re vitte? Még egy fotelja sincs, amiből az ember meg-nézhetné a meccset. KARCSI Nem szoktam meccset nézni. Nem nagyon érdekel a foci.

APA Akkor minek élsz?

ANYA Apa, értsd meg már Karcsi természetét. Karcsi szívember. Igyál még kisfiam.

APA Éppen hogy értem. Karcsi szívember. Elég baj ez is, de hát a szívnek is jut hely a mai világban. Erre való a Fradi. Láttad te már a Nyilasit, fiam?

KARCSI Nincsen televízióm.

APA Milyen ember az, akinek még egy tévére se futja? És, ez az én fiam! ,Mennél el egyszer a Bözsi nénédhez! KARCSI A börtönbe?

APA És aztán? Én még loptam is, amíg az orvos el nem tiltott, mert, nem bírta a vegetatív idegrendszerem. De nektek könnyebb, ti már fejlettebbek vagytok, az én generációmba még beleverték a lelkiismeretet. Na, Bözsi még csak nem is lopott, csupán nem adta le a bank-nak a dollárt, amit a külföldi ügyfeleitől kapott. El ne kezdj picsogni, mama. Két év múlva kijöhet és visszaülhet a készbe. A tiszta haszna több egymilliónál. Karcsi fél életében nem keres annyit, mint ő ezzel a pár esztendővel. No, és öt éve nem volt amnesztia. Itt érzem, hogy már a levegőben lóg a következő. Nem lehet véletlen, hogy a környéken most kettő helyett lop mindenki, már akinek bírja a vegetatív idegrend-szere.

KARCSI Én inkább sajnálom Bözsit.

APA Te? Te 'sajnálod őt, aki Kalocsán is jobban fölhalálja magát, mint te itt kint, a szabadban?

ANYA Gyönyörűen megtanult varrni, és az összes fel-ügyelő dicséri ! Rábízták a körletfaliújságot is. APA Neked kéne bevonulni oda.

ANYA Jaj, miket beszélés!

APA Jót tenne neki. Ez sehogy se bírja a szabadságot. *(Karcsihoz fordul)* "Nem vagy érett rá. Privatizálni kezdés tőle, és ideáid támadnak. Odabent nem jutna eszed-be a magad feje után tébolyogni, és nem is botlanál el folyton a szegletkövekben. A smasszerek kiépítenék benned azokat a föltételes reflexeket, amik nélkül sem-mire se jut az ember ebben a rohanó században.

ANYA Na de apa! De mégis ! Karcsi nem bírna olyan remekül, mint a Bözsike.

APA Láthatod, hogy segíteni akarok rajta, mama. Ki kell javítani a hibás gondolatköreit.

ANYA Mégse küldhetjük börtönbe. Csak azért, hogy el-ültessünk benne valami normális bogarat.

APA Oda kerül, ha nem jön meg az esze, és nem hagy-ja, abba magától ezt a mocskos moralizálást!

ANYA Hinned kellene valamiben, kisfiam! Hit nélkül nem élhet, az ember. Szegény apád is szenved néha, amikor kikap a Fradi, de aztán győz, és akkor erőt merít és, talpra áll.

KARCSI A kutyámba higgyek?

APA Az se rossz. A Bátaszéki főorvos úr is az afgán agaraiban hisz.

ANYA Vagy valami rendes kis asszonykában kellene hinned, kisfiam. Vagy tudod mit, higgyél az igazgatóban! Higgyél abban, hogy jót akar neked!

KARCSI Te nem ismered őt, anya! Hogyan akarhat jót, amikor számárságra akar kényszeríteni.

APA Mit számít ez ahhoz képest, hogy tőle kapod a fizetésed, a beosztásod, a rangod, a munkád?

ANYA A demokráciában engedelmeskedni kell, kisfiam, tudhatnád ! Higgyél apádban is, kisfiam, ő minden tan-folyamot kijárt. Neki tele van mind a két keze átmeneti korunk tapasztalataiból leszűrt tanulságok érvé-nyesítésével. Meglásd: akkor majd neked is lesz tévéd, autód, feleséged, szép tapétád és nyugodt életed. Szerezz már egy kis örömet, a te édesanyádnak. Egy anya már csak a gyermekeiben ,él, kisfiam, nincs nagyobb boldogság számára, mint egészségesnek tudni őket, gondtalannak. A múlt héten voltunk beszélőn. Te, a Bözsi olyan jól néz ki, olyan kiegyensúlyozott, annyi szépet hallottunk róla a főfelügyelőktől. Úgy szeretnék terólad is jó híreket kapni.

KARCSI *(főtrevonja anyját)* Tudod, anyu, van bennem valami már egészen kicsi korom óta ... valami furcsa ... így születhettem ... mert nem tanultam, az biztos...

ANYA Mondjad, kisfiam, öntsd ki a szíved édesanyunak! KARCSI Persze, lehet, hogy tanultam, nem hiszem, de ki tudja? Szóval, én mindent komolyan gondolok *(körülnéz)*, és ha nem úgy cselekszem, ahogy gondolom, hanem próbálok rendszeren nyegle lenni, mint a Feri például, szóval próbálok olyan lenni, amilyennek apu is szeretne látni, nekem itt, a gyomromban valami görcsös csomó vagy mi támad, és hirtelen előnt a sav, remegni kezd a kezem ...

ANYA Kamillateal! Főzők még egyet, az elveszi a savakat. És ha van itthon keksz, akkor rájad. Ha nincs, vegyél. Napközben is hordjál mindig a zsebedben pár szem kekszet. És föltétlenül menjél el orvoshoz.

APA Pszichiáterhez. Nekem is ahhoz kellett járnom, ami-kor lelkiismeret-furdalásom volt. Az a legjobb az ilyen moralizálásokra.

ANYA Látod, papa, még ebben is hogy hasonlít rád! Mennyire a te fiad!

APA Akkor lesz igazán az én fiam, ha majd olyan háza lesz, mint nekem. Ha majd körbe tud mutatni, mint Bözsi; „nézz körül, papa, amit itt látsz, az mind az én munkám gyümölcse!” Az én életem eredményes volt idáig, eredményes most is, és még föl fogok mutatni egyet-mást. Ha legalább tizedannyit produkálsz, majd akkor találkozunk újra. Addig nem tesszük be a lábunkat ide. Gyere, mama!

Kimennek

7. JELENET

Karcsi lakása. Személyzetis jön a másik ajtón

SZEMÉLYZETIS Igyon egy kis, whiskyt, hoztam a betegnek.

Jó whisky, bár magyar whisky.

KARCSI Köszönöm, nem szoktam inni. Megfájdul tőle a fejem, és nem azt gondolom, amit akarok.

SZEMÉLYZETIS Rám rendkívüli hatást gyakorol a maga személyisége, édes Karcsi. Nem zavarja, ha így szólítom?

KARCSI Nem, végül is mindegy ...

SZEMÉLYZETIS Valamiképpen mindig ilyen férfira vágytam, mint maga, aki messzebb tekint a cipője orránál, akit érdekel az igazság távoli eszméje.

KARCSI Tehát belátja, hogy igazam van?

SZEMÉLYZETIS Természetesen, összetett kérdés ez, édes Karcsi. Maga nem készletező vállalati vénájú ember, hanem elvi sikokon mozog. Az igaza is ilyen elvi. Nézze, kétségtelen, hogy sehol a földkerekségen nem nyom annyit a latban a dolgozó véleménye, mint nálunk, de az is igaz, hogy ez nem mindig van így. Nem is lehet, különösen nem lehet minden konkrét esetben. Mert a konkrét igazságokat is figyelembe kell venni, édes Karcsi, az én igazamat, a gépirónóét, a portását, a sofőrét, és uram bocsá', a diriét! Ne főzök egy teát?

KARCSI Köszönöm, most ittam.

SZEMÉLYZETIS Nézze, édes Karcsi. Mindenkinek joga van élni, ez a legalapvetőbb igazság. Ezt ne támad-ja.

KARCSI Nem támadok én senkit és semmit.

SZEMÉLYZETIS Ötszáz ember kényerét veszélyezteti.

KARCSI Én csak védem az igazamat.

SZEMÉLYZETIS Nagyon helyes. Én elismerem, és mindenki elismeri, hogy magának van igaza, de maga visszaél ezzel a ... a ... dologgal. Akkor feneket kerített neki, hogy a végén megalázza, tönkreteszi az igazgatónkat, és ebbe bele fog rokkanni az egész vállalat. Már most arra kényszerült szegény, hogy nem egy magas összeköttetését, amit eredetileg fejlesztési célokra kívánt igénybe venni, saját pozíciója megerősítésére volt kénytelen fölhasználni. Fejődés, jogköreink gyarapodása helyett, jó, ha egyáltalán megmaradunk.

KARCSI Kár.

SZEMÉLYZETIS Mi kár?

KARCSI Kár, hogy megmarad a cég.

SZEMÉLYZETIS Maga szerint, Karcsi, ötszáz ember fő-lősleges?

KARCSI A vállalat fölősleges. Készleteznünk kellene, de nincsenek raktáraink, így csupán számlázunk, az árak-hoz hozzácsapjuk a részesedésünket, helyet, íróasztalt, világítást, papírt pocskolunk, lábatlankodunk a termelő és a fogyasztó között. És minél több jogkört szerez a diri, annál nagyobb kárt okozunk pusztá létünk-vel. A cég így, ahogy van, kártékony, fölősleges, a társadalom haladásának útjában álló akadály.

SZEMÉLYZETIS És a dolgozók?

KARCSI Egy rossz szót se szoltam rájuk.

SZEMÉLYZETIS Pedig hallatszott. A maga gyönyörűen lobogó igazságszeretete embertelen és igazságtalan. Mondja, hová tenné az ötszáz dolgozót, ha a cég meg-szűnne a maga kívánsága szerint? Fizetné a bérüket a spórolt pénzéből?

KARCSI Ez nem az én dolgom.

SZEMÉLYZETIS A maga dolga eszerint a rombolás, a pusztítás, a becsületes munkahelyek megszüntetése, mivel föl tetszett esküdni az igazság bajnokának? A ma-

ga anygali céljaihoz képest ez igazán ördögi elhatározás, édes Karcsi. *(Iszik)*

KARCSI Szerintem valamennyien kaphatnának munkát másutt, hasznosabb munkát.

SZEMÉLYZETIS Es ha mégse? Ha szétdobnak bennünket, mi lesz velünk? Mi lesz velem? Hová menjek? Nem kezdek elölről, betöltöttem már a harminc ... nyolcadik évemet.

KARCSI Én segíték magán... Én mindent meg fogok próbálni, hogy rendes álláshoz jusson. *(Átöleli a Személyzetist)* Ha úgy alakulna,

SZEMÉLYZETIS De miért kell úgy alakulnia? *(Öleli Karcsit)* Miért ne élhetnénk békében tovább, úgy, ahogy eddig? Talán nincs igaza az államnak, hogy ezen a módon ad nekünk munkát és kenyeret? Az igazgatónak, hogy mindezt szépen, zökkenőmentesen szervezi? Hogy védelmez bennünket?

KARCSI Felnőttek vagyunk. Nem kell bennünket se védelmezni, se etetni, mint a gyerekeket.

SZEMÉLYZETIS 'Nem bántunk mi senkit, amíg bennünket nem bánt Függni pedig mindenképp kell valakitől vagy valamitől, édes Karcsi — nem az igazságtól, ezzel nem lehet idealistáskodni. Nem a lét függ az igazságtól, hanem fordítva. A léttől függ, hogy mikor, mit tekintünk igaznak.

KARCSI Hogy mondhat illet. Maga is ugyanabba az iskolába járt, amelyikbe én!

SZEMÉLYZETIS És ezt is tanultam, meg azt is.

KARCSI Válassza valamelyiket. A helyeset.

SZEMÉLYZETIS Miért és melyiket?

KARCSI Itt a különbség. Én szeretem magukat, ez okozza a bonyodalmakat...

SZEMÉLYZETIS Megálljon!

KARCSII Miért?

SZEMÉLYZETIS, Mondja még egyszer!

KARCSI Bonyodalom

SZEMÉLYZETIS Nem, amit előbb mondtott!

KARCSI Hogy szeretem magukat?

SZEMÉLYZETIS, Engem is?

KARCSI Persze!

SZEMÉLYZETIS Mondja!

KARCSI Már mondtam.

SZEMÉLYZETIS Úgy is gondolta?

KARCSI Miért ne?

SZEMÉLYZETIS Tényleg?

KARCSI Persze.

SZEMÉLYZETIS Mondja még egyszer.

KARCSI Szeretem, na.

SZEMÉLYZETIS Jaj, Karcsi, de vártam ezt a szót ! Kis-lánykorom óta vártam, negyven éve vártam ... mind-egy, akárhány éve, én már nem hazudok magának, csak ne magyarázza meg, jó?

KARCSI Nem, de hogy ... viszont nem úgy ...

SZEMÉLYZETIS Úgy, Karcsi, úgy, értse úgy, ahogy értem, semmit se kívánok, csak értse úgy, ahogy én, tiszta szívből. Semmit se akarok magától, csak ezt az egy szót ne vonja vissza. Higgye el, már mindenféle férfi volt az életemben, csak olyan nem, aki ezt a szót komolyan gondolta volna.

KARCSI Félek, hogy ...

SZEMÉLYZETIS Aki ezt a szót ki meri mondani, az nem félhet semmitől ! Nem fogok visszaélni vele. Beosztom majd magának, apránként emlékeztetek rá, és nem teszek magának házassági ajánlatot. Mámilyent se. Mámilyent. Csak azt kérem, mondja legalább, gondolja néha és én megérezem. Ez a szó olyan fontos nekem, mint magának az igazság.

KARCSI Éppen ezért kellene körüljárni, definiálni, megvilágítani ...

SZEMÉLYZETIS Éppen ezért ne világítson semmit. Őlje meg a dirit, érti ? Nyírja ki ! Nyugdíjaztassa ! Döntse össze azt az egész, rohadt, impotens vállalatot! Igaza van, Karcsi ! Mindenben igaza van. *(Cuppanós csókot ad)*

Karcsinak, majd kirohan)

8. JELENET

KARCSI Az érzelmek ! Az érzelmek ! Mindent elrontanak, összezagválnak, betaknyoznak-nyálkázni, a legkeményebb szándék is megkocsonyosodik tőlük. Beléjük hülyül, vakul, süketül az ember, nyálkás lesz, lottyadt. Soha nem éreztem olyan boldognak, fölszaba-

dultnak magamat, amikor — olykor — megszabadultam tőlük!

MARI *(bejön)* Szervusz, Karcsi.

KARCSI Mari ... Marikám.

MARI *(hózzáfog berendezkedni)* Csak egy pár napra jöttem... Egy kis időre... nem akarok visszaélni ... de haza nem mehetek, mert amióta Feri összejött Terivel, azóta pokol az életem, óráról órára ölnek, gyilkolnak

KARCSI Igyál, ez megnyugtató. Magyar viszki, de jó viszki. Azt mondják.

MARI Kösz. *(Iszik)* Tényleg ócska, de most vérré vált. KARCSI Sajnos, nincs más itthon, Ezt is úgy hozta vala-ki ... Én nem szoktam inni.

MARI Nem baj. Amióta ez a hülye Feri nővé avatta azt a kurva Terit, azóta nem lehet bírni vele. Kivirult, akár az árvacsalán az esőben.

KARCSI Na, végre, szegény Teri ...

MARI Szegény? A dezodoromat használja, az intim sprémet, a szemfestéket, a szappanomat, Rádásul a Biscurinomat zabálja ... Pedig neki is jár az esztéká, nem igaz?

KARCSI Hogyne járna.

MARI A televíziómat nézi. Mert tudod, az én szobámban van a tévé. Közös, de én fizetem . A részletet ugyan Feri, de az előfizetési díjat én. Jaj, Karcsikám, te meg-értesz engem! *(Karcsi vállára borul, sír)* Ugye?

KARCSI Megértelek, Marikám, megértelek, mindig is megértettelek, mindig is csak téged értettelek meg, amióta az eszemet tudom.

MARI Ne nyúlj hozzám! Nem bírom elviselni ! Undorító! Jaj, ne haragudj, nem úgy értettem, a bőröm nem bírja! Kezdetől fogva téged kellett volna hogy szeresselek. *(Ismét Karcsira borul és sír)* Megvert, érted, megvert!

KARCSI Feri?

MARI Fenét. Ő röhögött. Én az egyesen akartam nézni az Onedin családot, Teri meg a kettesen a Kisfilmek a nagyvilágból. Átkapcsolta, én persze visszakapcsoltam. Megint átkapcsolta, én újra vissza. Erre nekem támadt, és fejbe vert a tulajdon papucsommal. Mert még papucs sincs, az enyémet hordja a cafat. A Feri meg röhögött. Ott ült az én ágyam szélén, érted, a saját ágyam szélén röhögött és kiabálta: „hajrá tyúkok !”. Jaj, „Karcsikám, tudom, hogy te megértesz engem, pedig te igazán az eszmék meg az elvek embere vagy, de mégis megértesz engem. Az a bunkó Feri, aki hozzád képest egy lumpen értelmiségi, egy faragott tuskó, még a Polgári Törvénykönyvet sem olvasta államvizsga óta, kiröhögött engem a saját ágyam széléről. Egy olyan nőt, akit te megértesz, te, aki igazán tudós vagy, meg minden. *(Iszik)* Ha az ember megszokja, már nem olyan rossz. Az Onedinnek vége?

KARCSI Nekem, sajnos, nincs tévém.

MARI Nincs? Hogyan tudsz nélküle élni?

KARCSI Veszünk, Marikám, veszünk.

MARI Színeset, tudod mit? Színeset! Feriék le vannak ejtve az ócska szürke tévéjükkel együtt Lekörözzük őket! Rögton be is tudjuk fizetni az első részletet; én ma kaptam fizetést, te pedig fölmarkolod azt a prémiumot, amit a dirid ígért.

KARCSI Azt nem szabad!

MARI Dehogynem szabad, most már mindent szabad, nekünk mindent szabad.

KARCSI De ez becsületbeli ...

MARI Jaj, Karcsikám, mennyire kívánlak!

(Elsodorja Karcsit. Villámgyorsan vetkőznek. A Kutya és a Pillangó drukkolnak, majd elkeserednek)

9. JELENET

KARCSI Ó, Istenem, hogy megérhettem ezt a csodát! MARI Ne

légy olyan türelmetlen madárkám, mert ha-mar elszállsz.

KARCSI Mari ! Marikám ! Nem bírom ! Megőrülök érted! Mari ! Mari ! Marikám!

MARI Látod? Te kis veréb. Még meg se simogattalak, már itt se vagy.

KARCSI Ennyi volt?

MARI Ennyi.

KARCSI Boldog vagy?

MARI Persze.

KARCSI Ugye, jólesett?

MARI Hogyne. Az a fontos, hogy neked jólesett.
KARCSI Köszt.
MARI Kimegyek a fürdőszobába. *(Meztelenül kivonul)*

10. JELENET

KARCSI Erre vártam húsz esztendeje.
Megesett.
Nem vagyok boldog.
Azt se tudtam, mi történik.
Ennyi lenne egy csoda?
Melyik a több? Egy csoda, vagy egy igazság?

Kutya *megfogja* Pillangót. *Tárgyilagosan.* Elengedi

11. JELENET

Személyzetis tálcán vörösbort és poharakat hoz. Leteszi az asztalra, körülnéz. A vörös bort lopva fehérre cseréli. Kimegy. Igazgató jön Dunaújvárossy elvtárrsal, akit az Adjunk-tus játszik. Kávéznek

IGAZGATÓ Nézd, Dunaújvárossy elvtárs, az ügyek úgy általában jól mennek. Viszont be kell vallanom neked, hogy egy bizonyos konkrét értelemben kínos helyzetbe kerültem.
DUNAÚJVÁROSSY Veszem észre.
IGAZGATÓ Tudod, hogy mindig mindent megtettem, amire kértél, Dunaújvárossy elvtárs; akár azt kívántad, hogy biztosítsak egy vállalatnak festéket, akár azt, hogy ne biztosítsak, vagy ha éppen neked, személy szerint...
DUNAÚJVÁROSSY Hagyjuk ezt!
IGAZGATÓ Bármire ... bármikor. A te elvtársaid nálam mindig nyitott kiskaput döngtetek. DUNAÚJVÁROSSY Bökd ki a lényeket!
IGAZGATÓ Kérlek szépen, meg akarnak hurcolni, bíróság elé akarnak citálni.
DUNAÚJVÁROSSY Kicsoda? *(Szórakozottan tölt a borból)*
IGAZGATÓ Egy senkiházi fajankó, egy jogászocska. Egy ellenforradalmár!
DUNAÚJVÁROSSY *(észreveszi poharában a fehér bort)* Mi ez? Összeesküvés?
IGAZGATÓ Az, kérlek szépen, pontosan az, összeesküvés, lszabotázs, a fejlesztési intézkedések keresztezése, ellenforradalom!
DUNAÚJVÁROSSY Azt, hogy nem herendi csészében adtad a kávé, még elnézem. De ez több a soknál! Engem mindenki ismer, aki számít, és tudja, hogy kizárólag vörös bort iszom. Aki nem tudja, az nem ismer engem és nem is számít. *(Földhöz csapja a poharat, kicsörtet)*
IGAZGATÓ De Sztálinvárosi, azaz Dunaújvárossy elv-társ! Pentelém! Pentelém! Könyörgök, hidd el, én ebben az értelemben ártatlan vagyok! Ártatlan vagyok! *(Utánaszalad)*

12. JELENET

Feri érkezik, Böröndöt cipel.

FERI Karcsi ! !Karcsi !
KARCSI *(még mindig pucéran bukkan ki az asztal mögül. Könyököl)* Mi van!
FERI Szevasz, drága Karcsikám ! Csakhogy itthon talál-lak. Befogadnál engem pár napra? Üldözött vad lett belőlem. Tényleg csak pár napról lenne szó, amíg végleges megoldást találok.
KARCSI Gyere beljebb. Ne haragudj, hogy nem megyek eléd, de egy kicsit beteg vagyok. Valami szilikózisszerűséget kaptam az irattárban, a tetejében meg összeszedtem egy tüdőgyulladást.
FERI Jaj, szegény barátom, látom, neked is megvan a magad keresztje. Tényleg itt maradhatok?
KARCSI Hogyne maradhatnál? Majd leterítünk egy kabátot valahova.
FERI Megteszi akármilyen, Karcsikám, csak nyugtom legyen végre. Csupán egy békés sarokra vágyom, ahol a tyúkok nem szarnak le.
KARCSI Azt hittem, jól kijöttök Terivel.
FERI Én is azt hittem, amíg el nem kezdett edzeni. Képzeld el, hőst akart faragni belőlem! Olyant, mint te

vagy, hogy én is rontsak neki az igazgatómnak, pöröljem be, verjem, rúgjam. Eleinte csak sértegetett, hogy gyakoroljam a szellemes visszavágásokat, de úgy lát-szik, nem haladtam elég gyorsan, mert ma reggel útni kezdett a Mari papucsával.

KARCSI Szegény barátom.
FERI Direkt a fejemet verte és azt ordította: „Te nyúl-szívú, te nyúlszívú!”
KARCSI Vajon mi a fontosabb: a szív, a fej, vagy a lélek?!
FERI Mit tudom én. Marival csak úgy egyszerűen utáltuk egymást színről-szagról, nem bírtuk elviselni a másik lélegzetét, de különben pompásan kijöttünk egymással. *(Böröndjéből vodkásüveget vesz elő)*
KARCSI Mondd meg, egy csoda több egy igazságnál? FERI Hagyd egy percre a francba a hülyeségeidet. Ravaszul becsomagoltam, öregem, mintha a Patyolatba mennék, és elslisszoltam hazulról! Igyunk a szabadságra! *(Iszik)*
KARCSI Esetleg idefogadhatlak mellém a szőnyegre. Jó vastag szőnyeg és meglehetősen meleg. Persze, csak hogyha kibírod a testi közelséget.
FERI Milyen közelséget? Na, igyál már! Ez majd belül.

Karcsi iszik

És öltözz föl, mert ami meleget termel benned ez a vodka, az mind kiszalad a bőrödön.
KARCSI Mari nem bírja a közelséget.
FERI Hogyne bírná. Egyedül nem tud aludni, és anélkül, ha érted?! Szorong és folyton felébreszti az embert, mert éjszaka minden eszébe jut, amiről nappal nem szokott beszélni. Itt 'szokott bögni. Már a': összes pizsamakabátom kimosatlanul zsíros az arcpakolásaitól. Addig bög, amíg meg nem kapja a magáét. Attól aztán elalszik.
KARCSI Nem értem. Nekem azt mondta, hogy nem bír-ja. Nem hazudhat.
FERI Miért ne hazudhatna? Nem kisdobos már. Mikoc mondta ezt teneked?
KARCSI Tegnap este, amikor ideköltözött.
FERI Ideköltözött?
KARCSII Igen, és csak egy ágyam van.
FERI Szóval ezért laksz a padlón, te jámbor malacka. KARCSI Azóta veréb lettem, madárka. Szeretnék valamit más lenni, de nem tudom, hogy érdemes-e madárrá változnom. Nem lettem boldogabb.
FERI Te semmitől sem leszel boldogabb. Hová dugtad Marit?
KARCSI Sehová. *(Karcsi kimegy Marit keresni)*

13. JELENET

Teri érkezik bőrönddel

TERI Tiéd vagyok, Karcsi!
KARCSI *(magában)* Köszt.
TERI Otthagytam Ferit! Megszöktem attól a nyálás, gerinctelen csúszómászótól. Leküldtem a Patyolatba és megszöktem!
KARCSI Miért éppen hozzám?
TERI Mert téged akarlak. A lakásom különben is ki van adva az IBUSZ-nak. Azt hittem, hogy a szerelemhez elég egy férfi. Egy akármilyen férfi. Feri mellett végképp rájöttem, hogy kizárólag te tehetsz engem boldoggá, az én számomra rajtad kívül más férfi nem létezhet. Egyedül benned vannak meg azok az eszmények, amikért lobogni tudok! *(Észreveszi Karcsi pucérságát. Megsimogatja)* Ó! *(Vetkőzik)* Együtt fogunk égni-lobogni örökké!
KARCSI Nincs kedvem.
TERI Majd én meghozom ! Eddig 'én melegektem a te lángodnál, ezután én hevitelek téged ! Amióta ismerlek, 'tartozom neked. Az első naptól fogva, amikor megismertelek. Emlékszel a kutyára, amelyiktől megjedtel kisdoboskorodban? Én pirongattalak, pedig te jártál az igaz úton. Ó, Karcsi! Meglásd, most lerovom az adósságomat! Boldoggá teszlek !
KARCSI Feri szerint én soha, semmitől nem leszek boldog.
TERI Feri gonosz, irigy, gyáva dög! Inkább meghalok, mintsem még egyszer szóba álljak vele.
KARCSI Lehet, hogy tényleg alkalmatlan vagyok a boldogságra. Tanultunk mi valamit a boldogságról, Teri?

TERI Majd én megtanítalak rá!
KARCSI Rosszul tűztem volna ki a céljaimat?

14. JELENET

Feri és Mari jön ki a másik szobából

FERI Mit keresel te itt?
MARI Te mit keresel? Miért üldözöl? Karcsi, ezt minek engedted be?
TERI Ezek hogy kerülnek ide, Karcsi?

Feri, Teri, Mari a szín közepére szorult, Karcsi körül vonulnak

FERI *(Karcsihoz) Hát ez a barátság?*
TERI Nő létemre idejövök, megalázom magam, és mit találok?
Áruló vagy, Karcsi! *(El-elkap egy ruhadarabot, öltözik)*
FERI Elárultál!
MARI Engem! Pedig férfit akartam faragni belőled! FERI
Egyszer tettem próbára a barátságodat!
TERI Szégyentelen!
KARCSI Mindent megtanultam, mégis elszűrtam. vala-hol.
MARI Valahol? Mindent elrontottál! Hűtlen vagy, elvtelen.
TERI Álhós, langyos, mindenki kapcája!
FERI A barátom légy, Karcsikám, a barátom, és hajítsd ki innen ezeket a nőszemélyeket.

15. JELENET

Személyzetis szalad be

SZEMÉLYZETIS Karcsi ! Jön a diri ! Mi ez a sereglet? MARI
Mi az, hogy sereglet. És egyáltalán, kicsoda ez a nőszemély?
TERI Karcsikám, jegyezd meg, én nem vagyok hajlandó
osztozni rajtad senkivel.
MARI Kinek jut eszébe teveled osztozni?
FERI Úgy látszik, nem madárka vagy, hanem torta.
SZEMÉLYZETIS Karcsi, ezek a háрпиák a maga női? Mi-
csoda kétszínű alak! Én meg szentnek néztem. Fúj! TERI
Vérnőszó barom!
MARI Te hügyagú majom! Tőled kér bocsánatot a dirid,
amikor még annyi sütnivalód sincs, hogy fölvedd a
prémiumodat?
FERI Kint van a barát a csuklyából!
SZEMÉLYZETIS 'Megcsalt, hazudott!

16. JELENET

IGAZGATÓ *(be)* 'Megjöttem, Károly, látom együtt van-nak a tanúk, ahogy kívánta. Tehát. Ünnepelesen ki-jelentem, hogy maga nem nyegle fajankó. Beosztásába visszahelyezem, a fegyelmi eljárást fegyelmi vétség hiányában megszüntetem. Megkapja a kétezer forint irattári prémiumot. Meg van elégedve?

Karcsi hallgat

MARI Fantasztikus.
FERI Lehetetlen.
TERI Én mindig bíztam az én hősömben.
IGAZGATÓ Kíván még valamit?
KARCSI Kisfiú szeretnék lenni.
IGAZGATÓ Ebben, sajnos, nem segíthetek. *(El)*

17. JELENET

SZEMÉLYZETIS Megtörtént a csoda!
MARI Hát akkor befizethetjük a színes téVét!
TERI Te vagy az igazi, Karcsikám, te vagy a legnagyobb.

FERI Öregem, le a kalappal ! Intézd el a diriddel, hogy átmehessek hozzátok.
TERI Jaj, Karcsikám, nem bírom tovább nélküled! Dobjd ki már a közönséget!
MARI Öltözzél, gyere, megyünk a Keravillba. *(Trikót húz Karcsira)*
SZEMÉLYZETIS Egy pillanat, Karcsi, hadd nézzem legalább még egy percig.

18. JELENET

Dunaújvárossy jön az Igazgatóval, mögöttük a Kutya és a Pillangó szárnyakat visel — párnát hoz, rajta kitüntetések. Szülők jönnek, sírnak a meghatottságtól

DUNAÚJVÁROSSY Engedd meg, igazgató elvtárs, hogy a vállalati béke helyreállításáért a Béke-rend első fokozatával tüntesselek ki. *(Kitünteti)*
IGAZGATÓ A dolgozó népet szolgálom. DUNAÚJVÁROSSY
Kedves személyzetis kartársnó! Fogadjja keblére az Alkotó Kompromisszum Rend ezüst fokozatát!
SZEMÉLYZETIS A dolgozói népet szolgálom! *(Sír)*
DUNAÚJVÁROSSY Kedves Feri doktor, Teri doktor,
Mari doktor! Fogadják el tőlem a Boldog Házasság és az Intelligens Válás aranyérmeit!
TERI, FERI, MARI A dolgozó népet szolgáljuk!
DUNAÚJVÁROSSY Kedves szülők! Hadd nyújtsam át önöknek a Legeslegjobb Anya és a Legeslegjobb Apa Érdemrendet! *(Kitünteti a síró szülőket)*

Zene. Induló. Az egész társaság kavarog. Hangok. Pentelém! Dunaújvárossy elvtárs! Legdunaújvárossy elv-társ! Kitüntetések tűznek Dunaújvárossy mellére. A jelenet végére Dunaújvárossy már csupa érem

Hoppá!
IGAZGATÓ Hoppá bizony!
DUNAÚJVÁROSSY Valaki kimaradt!
IGAZGATÓ Mindig kimarad valaki!
DUNAÚJVÁROSSY Most nem fog!
IGAZGATÓ De nem ám!
DUNAÚJVÁROSSY A nép!
MIND A nép! A nép! A nép!
DUNAÚJVÁROSSY Tüntessük ki a Legjobb Nép Rend Arany fokozatának babércsillagával.

Kitüntetések szór a közönség közé, majd továbbszórva a kitüntetések, a nézőtérén dalolva át, elvonul az egész társaság, Karcsit, a Kutyát és a Pillangót kivéve

19. JELENET

Karcsi a szín közepén kuporog pucéran

KARCSI Mókás? Könnyű röhögni rajtam, mi ? És olcsó. Az első sorból harminc forint, a kakasülőről nyolc. Megéri. Hát csak szórakozzanak a szabad idejünkben, nevensenek rajtam. Ezért fizetnek. Sírhatnak is, egy-re megy. Értik. Nem értik. Mindegy. Fenét mindegy. Játsszunk melodramát, változzam tragikus hőssé és akasszam föl magam? Vagy tündérvjátékok szeretnének? Menjek vissza kisfiúnak és futkossak ezzel a lepkével? Mit választanak? Egyiket se, ugye? Ez a legjobb, azt szeretjük, ezt a nagy, méla és okos csöndet. Hú, de okos csönd. Oké! Ha nem, hát nem. Ha semmit se akar-nak, akkor vége a cirkusznak. Menjenek át a Homokba, ott még dolgozik a konyha ilyenkor *(pontos időt mond az órájáról)* kapjanak be egy nagy rántott húst, és öblítsék le egy üveg borral. Pompásan fognak aludni. Hé, függönyhúzó! Alszik?

Függöny